

נ'ו נ תשע"א, אפריל 2011

לבלוּב 11

כתב העת של הארגון העולמי של יהודים יצאי לוב

הণיצנים נראו בארץ, עת הזריר הגע וקול התור נשמע בארץנו

בארץ ישראל קם העם היהודי...

חברים הנוטנים מזמן למרכז המורשת

052-6567889
08-9436103
054-5680215
050-5714500
052-3234449
052-3807070
052-4552943
050-2001717
054-2043033
050-3985756
054-3303555
050-3985756
050-3582143
052-3914078
050-4522005
054-4818088
052-8349160
052-2456745
052-2260578
052-3904943
052-6567425

- חברי הנהלה**
1. כהן מאיר, יורם
  2. פדהצור אבי
  3. חג'ג' לילוף יעקב
  4. עוז נחום יעקב
  5. עוז'יד הגואל דוד
  6. פרו' רומני מורייס
  7. בית החלמיה ליאורה
  8. ברינה יצחק
  9. ברונס יעקב
  10. ג'יעאן (זרקינא) משה
  11. דורון חדש שמעון
  12. דורון חדש צורי
  13. דנון דבוש דינה
  14. דרור צבי
  15. זיגדן משה
  16. זורק אברהם
  17. חסן רחמים
  18. לג'זיאל עמוס
  19. צפונ שלהמה
  20. רובין ניסים - גבר
  21. נעים ציון - מזכיר

054-5727141
052-3407277
052-2896880

עדות ביקורת

1. ארביב דוד
2. בר-נתן אלדו
3. חדש גיל

פעילים מתנדבים

1. גורן מיכאל - לוי והדרכה טיפול בניצולי שואה
2. דורון בנימין - לויי והדרכה
3. חדד גואטה אסתר - יורם ועדת אירועים
4. טבול דברה - רכזת הדרכה וטכניות חינוך
5. כהן יצחק - טיפול בחברות וב欽וצי'ו שואה
6. שדה דניס - לויי, הדרכה ומזכירות
7. גז פורטונה - לויי, הדרכה ומזכירות
8. זיגדן מנוי - אינטראנס ומיחשוב
9. חדדי ראובן - עוזר לאוצר המוזיאון

054-2452140
050-5294591
052-4714715
052-7799511
057-3102606
050-7231193
052-7203923

08-9400154
052-3334042

פעילים אזוריים

1. מלוף שמעון - טיפול בניצולי השואה - אשקלון
2. חדד ניסים - איזור אשדוד יבנה
3. חסן דודו - מושבים, מרכז והדרום
4. חסן רמי - השפלה
5. זוק נילי - איזור בת-ים, חולון וראשון
6. עזרא רחל - טיפול בניצולי שואה - נתניה והשרון
7. הרוב ג'רבי ציון - הצפון והגליל

רואה תשכון: משרד חסן צורי
מצוריות: ביתון (נחום) אוסף נוב

מאמרם

3. דבר העורכת - מתי גילעד
4. דבר הי"ר - מאיר כהן
5. לכארה התסריט מוכר וידוע - צורי דורון חדש
6. ארגון עולמי בתחום - צורי דורון חדש
8. אשת חיל - מתי גילעד
11. הסיפור העממי של יהודי לוב מאת ד"ר בנימין נעם ז"ל - תקופה يولזרי
12. ר' דוד טיאר ז"ל - דוד ג'אן (ג'יעאן) וויסף בן דוד ג'אן (ג'יעאן)
14. יום טוב שני של גובלויות - יעקב חג'ג' לילוף
15. המימונה - משה ג'אן זרקין
16. המראה החדש של בית המורשת
18. נפל "דבר" - יום העצמאות שלנו בטיפופי - דינה דנון דבושים
21. "פליט פלשטיין" - על פי סאבי עיראקית - צבי גבאי
22. מברגן בלוזן וג'אדו לישראלי - בנימין דורון
24. ממחסן של סבא - פנינה זי
25. לו רק... - מזל רוכמן
26. ארוחעים וכנסים - יעקב חג'ג' לילוף
28. כנס האביב בים המלח - סתרינה חדד
28. לאכול, להתפלל ולהינות... - משה זי ג'ודן
29. L'Ombra e la luca, di Jack Arbib - Daniel Mimun
31. Inserimento della comunità tripolina in Israele - Daniel Mimun
32. Il "Parlamento" degli Ebrei Libici - Meir El Saiegh
33. I Tripolini che vivono a Roma - Amos Guetta
34. La Vendetta di Lazu Gabbai Serussi- Meir El Saiegh

מייסד ועורך ראשון: נחצ'ה - נחום גלבוע
עריכה: מתי גילעד

עריכה לשונית: ד"ר רחל ברוך

עיצוב והפקה: www.gstudio88.com

דף: "המרכז" האחים תשובה נתניה,
צלום: עדי זי, דינה דנון-דבושים, מאיר כהן, עמוס לג'זיאל,
גדעון שרון ומאריר אלסיג.

הפקה: הארגון העולמי של יהודים יוצאי לוב

כותבים: צורי דורון חדש, מתי גילעד, ד"ר בנימין נעם, דוד ג'אן (ג'יעאן)
ויסף בן דוד ג'אן (ג'יעאן), יעקב חג'ג' לילוף, משה ג'יעאן זרקין, מלי כהן,
דינה דנון דבושים, צבי גבאי, בנימין דורון, פנינה זי, מזל רוכמן,
Daniel Mimun, Meir El Saiegh, Amos Guetta, משה זי ג'ודן, Satterina Chedid,

חברי המערכת:
אלסיג מאיר, ארביב דוד, דורון בנימין, דורון חדש צורי, דינה דנון,
משה (זיג) זיגדן ו يولזרי תקופה.

הציבור הרחב מוזמן לבקר

במוזיאון היהודי לוב

רחוב משה הדרדי (הגולן) 4, אוור-יהוד.
המוזיאון פתוח בכל ימות השנהבו, בחול מועד ואיסרו חג
בימים א'-ה', בין השעות 09:30-17:00.
סגור מודרך לקבוצות בתיאום מראש טל': 72/2633653
e-mail: luv@bezeqint.net www.liluv.org.il

© כל הזכויות שמורות לארגון העולמי ליהודים יוצאי לוב

דבר העורכת

קוראים יקרים,

האביב הגיעו אליו ריח הפריחה הנהדר. בעוד מספר ימים נשב כולם סביב שולחן הסדר ונספר את סיפור יציאת מצרים כבכל שנה, נסוכב את הסבاق' (קערת הסדר) מעל ראש המסתוכים ובברכם בכל טוב, ונשאלו את ראש המשפחה מהין הוא בא, ולאן הוא הולך, וכמו בכל שנה יאמר "באתי ממצרים ואני הולך לארץ ישראל". כמה נהדרים המנהגים שלנו שמעצבים את חגינו באופן הכל-כך מיוחד שלהם, ועל כך נברך את כלנו 'עקבט דיאר'... (שייהי לך בכל שנה).

אני רוצה לשתח אתכם בדרך הנפלה שבה התהוו הגליון שלפניכם. מספר חברים הגיעו אליו הפעם, ויחד יצרנו מערכת שכלי חבריה מעוניינים לעזור ולתרום את חלקם ולהביע את חווותם בכתב העת היקר 'לבЛОב'. אני רוצה להודות לכל אחד מהם ולהביע את הערכתי על מאמציהם - למשה (זיגי זיגנון), צורי דורון, תקווה يولזרי, מאיר אלסיג, בנימין דורון, דינה דנון ועוד ארבעה - כל אחד בדרכו תרם את חלקו ולבLOB 11 הוא בטוי לעשייה משותפת ומברכת בכיריכת הגליון נבחרה תמנת המיצג המיוחד שקבע את מקומו על רוחבת הכנסה של מרכז המורשת - המיצג של האומן דוד סוזנה מירושלים משלב בין שני הסמלים החשובים, מגן דוד סמל ישראל המתחדשת ומונרת שבעת הקנים - מנורת בית המקדש, אלמנטים המציגים את הרעיון משואה לתקומה. כאן המקום לברך את עבודותיו המופלאה של אבי פדהצ'ר עם הצילמת עדי זיו אב שעבדו גם על תמנת הבית המתחדש המתפרסת על עמודי האמצע של הגליון.

לבLOB 11 עשיר בכתבות בנושאים שונים והפעם נוסף לו נוף חדש - אקטואליה. רוחות המלחמה בלב הסיטו את גלי התקשרות אל עבר בית המורשת ועל פרשנותם של נציגי הארגון העולמי לגבי המצח בלב מזווח דובר הארגון העולמי צורי דורון-דדורש. בספר את הספר על רותי עסיס בבית פדלון, שאליו פינו מלא שירה כים, לא נוכל להספיק לשבח אישת מעוררת השראה זו, שכיניתי אותה "אשת חיל" ולא בכך. מוסיף תמיד להעיר אותנו בידיעותיו הרבות יוסף גיאן והפעם מסpter על רבענו שלום טיר. תקווה يولזרי מגישה מאמר מיוחד שכח ד"ר בנימין נעמן זיל על הספר העממי וכו הוא מאיר את עינינו בעניין חשיבותו של הספר בחיננו. על הקשר בין יהודים לברל נלמד בכתבה של דינה דנון דאכובש "נפל דבר", נסיר עם פנינה זיו בפינת חמד בבית מסריק שבה חפצים מספרים על החיים בארץ ישראל עוד מהשנים שלפני קום המדינה ונוהגה יחד עם זיגי שהיא בין משתתפי כניסה האביב שהתקיים ביום המלח. על מנת היום השמניא של נלמד מתוך המאמרים מאות משה גיאן זרkind ויעקב חגי לילו. את יום השואה נדגיש בראיון מרגש עם זוג נשוי שניהם יוצאי מחנות ג'אדו וברגן בלזן בכתבה של בנימין דורון. מאיר אלסיג מסpter לנו על "נקמת האחות". לתפארת מדינת ישראל י██ם דניאל מימון את הצלחותיהם של בני עדתנו על אדמת המולדת, עמוס גואטה יספר על הצלחותיהם של אחינו ברומא ובאיטליה, ונ��נח עם הפרלמנט של יהודים לוב בבניין הקפה שכramento גן.

קריאה מהנה, אנחנו שילחו את תגובותיכם ואת הארותיכם למיל livlouv10@walla.com או לכתובת: מרכז המורשת יהדות לוב רח' הגולן 4 או יהודה.
אס"ם בברכת פסח כשר ושמח!

דבר היום

קוראים יקרים ואחי' בני הקהילה,

עם קבלת כתוב העת לבLOB מס' 11 ובפרוס חג הפסח, חג החירות ו חג האביב, ברכוני לברך כל אחת ואחד מכם בברכת חג שמח וכשר, ושנזכה להמשיר לחגוג עוד שנים רבות באחדות ובאהבת חינם, בשיתוף פעולה בין כל בני הקהילה והעם בישראל ובעולם. שנזכה להמשיר לפועל במשותף, לשמר ולהנחיל את מורשתנו המפוארת ועתיקת היום.

אנו בתקופה של התקוממות נגד מושטרים דיקטטוריים בארץ, כאשר אזרחים מפגינים נגד דיכוי ובعد חופש ביטוי. שכbowות האחרונים, גם לבLOB תחת שלטונו העריץ של קד'אפי, הנמשר כ-42 שנים, באה לידי ביטוי בכל עזה השנה בין השבטים הרבים, ובמיוחד בגין שבקרני'קה לבין אלה שבטריפוליטניה, כאשר שירותו הביטחוני הלוביים (המחוברת) בסיום של שכיר החרב, מהווים חוד החנית לדיכוי האזרחים המתוקמים נגד הערצות והשרה.

אולי התערבות העולם, המאוחרת אומנם, תביא לסיום שלטונו של קד'אפי, ולהשיפת מעשי הרצח והדיכוי האזריים.

עלינו לזכור, כי לאחר הנירוש של רוב היהודים הנותרים לבLOB, בעקבות הפרעות, עם פרוץ מלחמת ששת-הימים, קד'אפי חיסל כל סמן יהודי לבLOB. בת' הקברות, שבhem קברים יקרים מאות שנים נערך, ועצמותיהם נזרקו לים. במקומם נבנו כבישים, בנייני ציבור וגורדי שחקים. בת'–כנסת ומוסדות הקהילה בכל ערי לבוב המסגדים, למוסדות ציבוריים, או נתרו בשיממון עד להתפוררותם. תקווה אני, כי בתום האירועים לבLOB, תיכון מדינה דמוקרטי, ואולי נמצא דרכים לקשרים הדדיים, ונוכל לבקר במחוזותILDTONO.

ברצוני מכאן לפנות לדור המשך ולצעירים שביננו בקריה להשתלב בעשייה במרכז המורשת ובמוזיאון, בפעולות השוטפת של הארגון העולמי של יהודים יוצא לבוב, בכל המישורים והתחומים, ובתוךני, שתמכו עניין, תחנו ותהי גאים בקהילתנו ובמורשתנו, שאליה תהישפו. דבר, יכול לבוא לידי ביטוי גם בקורסים "תולדות ומורשת יהודי לבוב", שאנו מקיימים בימים אלה במרכז המורשת ונוטלים בו חלק 40 משתפים. וכן באלה, שאנו מתוכנים לקים בקרוב באשקלון ובבאר-שבע, ומאחר יותר גם במקומות נוספים ברחבי הארץ.

בהזמנות זאת ברכוני להודות שוב לכל העוזרים ולכל המתנדבים העושים במלאה הימומיות. הנני פונה שוב, לכל אחת ואחד מכם, התפקידו ותהי חברים מלאים ושותפים. תרומתכם בסך 100 ש' בתפקידות תוסיף לנו את הכוח להמשיר בעשייה והרצון לפעול עוד. מספר החברים הרשומים בארגון מהו משקל המגביר את כוחנו בייצוג הקהילה בכל המישורים, ובעיקר בפעולותינו המוצצת בקרוב ניצולי השואה לקבלת המגע להם. ההתקפות נשאות בחובה גם יתרונות רבים, קיבלת מידע חשוב על הפעולות והאירועים בקהילה, קבלת כתוב-העת "LBLOB", ועוד...

תודה לכל התומכים והתרומות להמשר הבניה והעשיה בבית מורשתנו,

איוחלים לבכירים ליום הפסח – "עאקบาล דאייר, כל סנה כיר מן האד סנה, זאידין ומוש נאקסין"

מair כחלון, י"ר
בהתקרה ובהערכה
מair כחלון, י"ר הארגון

לכוארה תסריט מוכר וידוע...

מאת: צורי דורון

ומרגע שהחליטו לנוקוט עמדה בשם לוב, הודיעה אמריקה שהיא לא תוביל שום מהלך, אך תיתן את חלקה בצד, כלים מלחמתיים, ומספר קטן, שלא יוגדל, של אנשי צבא כולל טיסים ועוד.

מה האיז את ניקולא סרקוזי להוביל מהלך זהה? התשובה, לדעתו, מרכיבת משתי סיבות: הראשונה חשבון איש' בינויהם. קרי סרקוזי - קדافي והסיבה השנייה: הנפט, הרכਮויות כה גדולות שככל אחת מהקולוניות לשעבר לוטשת את עיניה אליו.

האנגלים רואו בהשתתפות בהרפתקה זו "טיול צופים קצר", וכך התייחסו, לצער, גם הגרמנים. את כולם הניע סרקוזי שודאי ציר בעיניהם כיצד תור זמן ייחזו הביטה בשותפים למבצע הומני כלל אירופאי ללא עזרתו של הדוד סם, שבעל כrhoו החליט להשתתף אבל להשר מאהור.

היום הם עדין מאmins שיצילו להפיל את קדافي ללא פלישה וכיוש לוב כולה. לי קשה לראות את האירופאים מחייבים לבצע אקט נועז שכזה ובודאי ללא השתתפות חיילים אמריקאים. וכך נראה שאמריקה לא תען להיכנס להרפתקה מסוג זה. מספיק לה התבוסות באסיה ועיראק, פקיסטן ואפגניסטן, מדינות ערביות, שהמערב חשב שיוכל בפלישה צבאית להפוך אותם למדינות דמוקרטיות. זה אולי הזמן להbijי, הערבי המוסלמי לא קיבל עליון מרות של שלטון דמוקרטי מבלי שייעבור "מטמורפוזה" בקני מידה עולמי, וזאת לאחר חינוך של דורות רכים להכנה לשיטון דמוקרטי. כמו"ל בczfan אפריקה, הכוללת את מצרים ותוניס שנפלו לכארה, והיום הן איןן דמוקרטיות ואין מתכונות או מעוניינות לחיות באופן דמוקרטי. אין זה מתאים לאופיים, לדתם, לאמנתם, ובודאי לא דרך התנהלותם בתוך העולם הערבי.

והיום אנו עדים בעצם למצב שנייתם להגדרו כתיקון מתווך משחק הרפתקה שהחברה האלה תכננו לטיול קצר ודריכתם במקומם.

כיום ה-24.3 תנצל על ידי קדافي וחבריו ל��ען בעבודות בשטח על-פי דרכם. ימים יגידו מה התוצאה של הרפתקה האומללה זו, שנולדה בחטא - ללא תכנון ולא קביעת אופי סיומה.

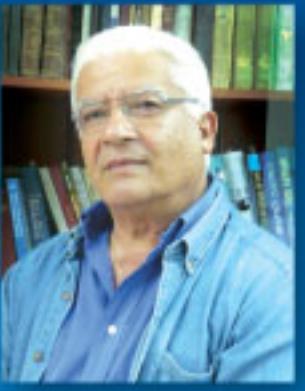
רק החלו המהומות במצרים, ומר אмерיקה, הנשיא הנכבר, התנדב לקבוע את סיומו, צלצל למוברק, והציג, אולי, אפילו דרש: "תן לעם לומר את דברך, אתה רד מעל בתה ההיסטורית. זמן עבר". כל נסיבותו של מוברק להסביר, שהוא שליט במצב ואין לו תכניות לפגע בנתיניו לא צלחו. מר אוכמה שלוח את אחת העוזרות הפחות מבריקות והפחות אהודות על-ידי חלק מידידיה של אריה"ב, את הגב' קלינטון כדי לשכנע את מוברק לפרוש ולא עבר זמן ומוברק נעלם, התפוגג וכויים מי זוכר אותו. וכן הסתיים התסריט באופן מושלם, כמעט ללא הרוגים, ללא דרמה, ללא מתח ולא תמנות מוכתמות באדם באמצעות התקשרות.

חלק מאזרחי לוב, תושבי אזור "קירינאייה" (מערב לוב), חמולות משפחת המלך אידריס השוכנים שם מאז שהוגלה על ידי קדافي בהפיכת הלבנה לפני כארבעים שנה ללא שפיקות דמים. אבל הדם רתח בכלם החם של אנשי חמולתו העניפה, חמולת סנosi, וכשהם ראו כיצד אימפריית מוברק החזקה והגדולה קורשת מיד עם הרוח הגביה של הדוד סם מאמריקה, החליטו שאם מצרים התפוגגה, הבה ונסה אנחנו האיזוטרים לעשות כן"ל.

עד לרגע זה טקטיקה זו לא צלחה, על אף מעורבותם הדורמת של בנות הברית עם הכוחות הרבים מול קדافي. עם ציוד הלוחמה המישן והעלוב, לפחות עד כה. על פניו נראה כאילו לגמרי במרקחה ללא שיקול דעת וללא מחשבה יתרה, מספר ראשי מדינה אירופה, באו ל'cosa קפה' אצל סרקוזי ומשם יצאו להרפתקה שעדי כה נראית ככזאת שלא נשקלה כראוי ללא תכנית אסטרטגיית, ולא מחשבה מה נעשה אחרי שנפליל את קדافي? לאן נלך?

נשאלת השאלה - מדוע נעשו הפעולות של בנות הברית באופן הלא מקצועי זהה? ומהן הסיבות שהביאו אותם להרפתקה זו?

ארצות הברית, לאחר הסקת המסקנות מהתנהלותה הכספייה במצרים, אשר תילמד באקדמיות של מדינות חזק כהנהלות שגיהה) עמדה מצד אחד שהאירופים החליטו.

מאת: צבי דורון

ארון עולמי בתקשה

נצח הארון העולמי ליהודים יצא לוב נוחנים בטוי נרחב לדעותיהם על המתרחש היום בלבו

הנוכחות היהודית בלבו ב-1967.

רפאלינו לוזון, נציג הארגון העולמי בחו"ל, בהופעותיו בפני אמצעי התקשרות בארץ ובמספר מדיניות בעולם, סיפר בין היתר על מהלך הפרעות של המקומים נגד היהודים בלבו בשנת 1967. יחד עם זה סיפר מר לוזון שביקר פעמיים בלבו והתקבל ביחס חמ ואדי.

ההיסטוריה יعقوב חג'ג' לילוף, מנהל המכון ללימודים ולמחקר יהדות לוב התקראיין בכל אמצעי התקשרות הממלכתיים והציבוריים היוזalousים והכתובים, הטלויזיה הברזילאית, הרדיוממלכתי האיטלקי ושם התבקש לפרוש את משנתו בנוגע לוב עוד טרם המהפקה, לוב עד 1949 ביחס להודיה, ומערכות היחסים בין יוצבי ישביה הארץ ומערכות היחסים בין יוצבי ישביה הארץ המוסלמיים. הוא הסביר את מערכת היחסים הסובוכה שהתקיימה בלבו משר דורות רבים בין השבטים השונים, המלחמות ביניהם והמלחמות עד ימים אלה עת קדאפי החל להילחם נגד ניסיונות ההפעאה של פִי דעתו של מר לילוף היא לא תגע לקיצה עד שיבואו

קיצו של קדאפי.

אוצר המוזיאון מר אבי פדהצור, התקש ע"י מספר רב של כתבים ונציגי רשותות טלויזיה מקומיות וזרות להנחותיהם

ונציגי הארגון העולמי ליהודים יצאו לוב נתנו בטוי נרחב לדעותיהם על המתרחש היום בלבו.

י"ר הארגון מר מאיר כהлон, התראיין למספר רב של תחנות טלוויזיה הישראלית וזרות וענה לשאלותיהם של כתבי העיתונות הכתובה.

מר כהlon התראיין בטלוויזיה של BBC שם פנה בשפה הערבית עם הלובי והבע שותפות בגורל עמו. מר כהlon סקר בראיון את כל הנוגע לייצאת היהודים מלוב. ציין את השנים בהם עלו יהודים מלוב לישראל משנת 1923 ועד 1967 וסיפר על אישת מgovrat אחת ששסירה להתרפות עם שאר היהודים ואכן, היא נשאה בלבו וחזהקה בቤת אבות מוסלמי, כמשמעותו של קדאפי דואג למלא את רצונთיה והיחס אליה היה ראוי וטוב מאד.

ב-2004 הצליח יהודי ד"ר לפסיקולוגיה מרום, באישורו של קדאפי, להיכנס ללבו ולהוציא משם את הגב' שהיתה כבר מבוגרת מאוד, היא הובאה לישראל וכן נפטרה.

חבר הנהלה פרופ' רומני, נתן הסבר על המצב הכלכלי וסקר את מצב היהודים הלובים בלבו מאז העליה הגדולה ב-1949 ועד לחיסול כליל של

בחודש אוגוסט האחרון נערכו בחירות להנהגת הארגון העולמי של יהודים יוצאי לוב וחלק לא קטן מתוך הנבחרים הם חברים חדשים, שזו להםפעם ראשונה להיבחר כדי להשפיע ולקדם נושאים חשובים בארגון.

בין הנושאים שהוצעו על סדר היום, יצירת קשר עם קדאפי או עם בני משפחתו ו/או עם גורמים מקריבים אליו על מנת למצוא פתרונות להשבת רכוש היהודי לוב. כמו גם מציאת דרך לפיתוח ה todavיות בין לוב לישראל, כדי לתת הزادנות לדור הבוגר שעדיין חי על הניחוח של לוב לבקר שבו את מולדתם. לעצרי, המוצאות בתקופה الأخيرة טפחה על פניו כמו על שאר המדינות המערביות בעולם.

היום 1.3.2011 קדאפי על פי כל אמות מידת של אמצעי התקשרות נמצא במצב של חוסר מודעות על מה שתרחש מסביבו כמעט כמעט בכל רחבי לוב. ארה"ב וחלק ממדיניות אירופה צורות על מדינת לוב על ידי אוניות מלחמה ומטוסי קרבי וזאת כדי לאותם למנהיג שיטפה ויבין שמשחקו בספריה ההיסטורית הסטיים ועלוי להציג את עצמו ולעשות כל מאמץ להוכיח לעולם הדמוקרטי שידו לא ברציחות המוניות שאמצעי התקשרות העולמיים מפיקים השכם

מair כחלון י"ר הארגון
הלאומי עם כתוב ...
יעקב חג'ג' לילוף עם
כתב הטלוויזיה
הברזילאית
אבי פדצ'ור, ראובן הדדי
ומצללה זורוק ומair
כחולן עם אביב פרנקל
כתב ערוץ חדשות 10

ההפעיל תסריטאים שבו יאמר "תמות נפשי", יבעיר את כל בארכות הנפטר בלבו, יגרום לשואה כלכלית ונזק בלתי הפיך לאוזון ולכל הקשור בו. ובונוסף מרחץ דמים ללא ביקורת שיכול להגיע לרמה של רצח עם. וכולי תקווה, שרבים ודאי היו שותפים לה, שתסריט זה לא יתמש.

אחר וקדافي ממשיע לנו את 'שירות הברכוכר' שלו נראה לי שמיויו כשליט ספרדים, השאלה שנשאלת היא רק - איך ומתי.

אני מקווה ומאמין שבתקדם האפשר ימצא פתרון לאותם התנהליות של אנשי השליט קדافي כלפי עמו ויבואו השלום על לוב. ותפילהוננו, אנו כיהודים מוצא לובי, שאלת שיחליפו את המשטר הקיים היום יהיו גורמים ליבטים שייחמצו בשיתופ פעולה עימנו כדי להשיג את אותן משימות שהגדרכנו לעצמנו עם כניסתנו כחברי הנהלת הארגון ולאפשר לאותם יהודים מובגרים החולמים והמייחלים ליום בו יוכלו לנסוע ולetur בלביה שהיא בשביים ארץ מולדת קסומה ויפה.

הבלתי פוסקים באמצעות
התקשורת העולמית.
ואם היום עדין לא יצא לי
לראות תМОנות אלה אני
עליה סימן שאליה גדול
מאוד מפני שכידוע לנו, אין
צבע אהוד יותר מצבע הדם
על אמצעי התקשרות הייזואליים.

הידות לוב, שהיתה יהדות מסורתית,
שמירה על כבוד המשפחה ועל יחסיהם
בין היהודים לעربים. שניים רבות היו אלה
די סבירים עד עליית הפאשיים בתחילת
1934. לימים עת עלה קדافي לשלטונו
בלוב הוא התנהג בסגנות בכל הקשור
ל עבר היהודי ולמוסדות הדתיים כגון בת-
כנסות, בת-עלמי שאות חלוקם הרס עד
היסוד והשאר הסב למסגדים.
כיום ניתן לומר שקייםות עשרות רבות
של נשים יהודיות שנחטפו מבתיהם
במהלך השנים עוד טרם העליות לארץ.
במצב העכשווי מטרידה אותו התהוושה
שנובעת מההתבטאות האחרונות של
קדافي באמצעות אמצעי התקשרות, שעלו
מטוסים ולהיקופטרים על פי הדיווחים

ה י כ א נ מ ק ר ו א ת
נמצאים מקרים במדינה הלובית
איןפורמציה הקשורים בנסיבות המהפהכה
ביחס למתרחש היום קרי המהפהכה
הלובית. אבי הפנה אותם לגורמים
הרלוונטיים.

מר פדצ'ור סייר עם התקשרות במוזיאון
הנפלא הנמצא בכיכר המורשת באור
יהודיה ושם צילמו לא מעט פרטיטים
ותמונות הקשורות בלוב.

בין שאר אמר - כי חלומו האמתי הוא
שיתאפשר לו להגיע באחד הימים ללב
ולו רק כדי להביא שם מזכרות
מתוחמים שונים בכךם במוזיאון.
אישית, איש תקשורת מזה 40 שנה, עד
לרגע זה בוקר של ה-1.3.2011 עדין לא
ראיתי בשום אמצעי תקשורת את
תמונות אלפי ההרגומים שרוססו על ידי
מטוסים ולהיקופטרים על פי הדיווחים

כשomezרים את האישה הלובית הקלאסית מצינים, כמעט תמיד, מספר תכונות בולטות העוברות כחוט השני בין قولן - זריזות, חריצות, שאיפה למציניות, חינוך הבנים לערכים ומסורת, רותי עסיס - חריפה כמו פלפל צ'ומה, היא אישה לובית אמיתית המסוגלת לנוהל ביד רמה את ענייני הבית והעובדה בעת ובעונה אחת.

על ראה אינספור כתרים: יועצת לחברות הייטק בעלת ניסיון רב באפיון, תכנון והקמת פרויקטים בתחום התשתיות והתוכנה, מרצה באוניברסיטה במחלקה למדעי המחשב, טייסת מטוסים קלים וצירמת אשר יצירותיה מוצגות בתערוכות בארץ וב בחו"ל. מחברת ספר הילדים "שמח במקלט" ומנהנת סדנאות להעצמה נשית.

עם כל הכתירים הללו על ראה היא נכנסת למטבח מכינה המשפחה, אורחות צהרים חמומיים וביום שישי אינה מותרת, חלילה, על מצוות הפרשת חלה ואופה חלות לשבת - מה יש לומר?

הַמְּלֵאָה

מאת: מתי גילעד

העיר אריאל נחשבת לעיר חכמה בזכות המערכת המחשוב המתקדמת שבה מנהלת העיר, מערכת שניהלה רותי עסיס בעבר במשך שבע שנים. כששאלתי כייזד התמודדה עם קריירה תעכנית יחד עם לימודי תואר ואמהות - רותי פקחה את זוג ענייה לרווחה ואמרה -

"אני קודם כל אמא! הבית הילדים והmeshפחה הם ערך עליון בעינייהם והם קודמים לכל. גם כשבדתי באריאל הייתי צריכה להיות בשמונה בבוקר בשיכבה, הבוקר של התחל מoad מודוקם בערך בחמש בבוקר, ועוד שהחלה הישיבה, אני כבר הספקתי לארכן את כל הבית, להכין קריכים ולפזר את הילדים לבתי ספר והגנים. תמיד העדפת לאסוף את הילדים בשעות הצהרים המוקדמות הביתה ולהגשים להם את ארוחת הצהרים, למרות שהיא אפשרות להשאים בצהרים. בערב הייתי מביאה בייביסיטר שתשתמור עליהם וריצה למד במכללה וללמוד לתואר הראשן שלי. גם מאוחר יותר כשהם גדלו והייתי צריכה לעלות על המטוס בשעה 06:15 בבוקר ולאחר מכן להמשיך ליום העבודה רגיל. הילדים שלי תמיד הרגישו שיש אמא בבית, אף פעם לא ויתרתי על האמהות למען הקידום האישוי או הקריירה".

רותי, מה פתאום טיס איך הגעת לזה?

"מאז שהייתי ילדה קטנה תמיד חלמתי לטוס..."

בכל זאת, לא כל חלום של ילדה קטנה מתגשם, כיצד בכל זאת הגעת לミימוש החלום?

"האמת שזה היה בעיקר בעידודו של יורם בעלי, כשהוא ראה שאני עומדת להרשם ללימודיו התואר השני לאقلب שלם, בלשון המעטה, הציע לי ללקת קודם ללמידה שהוא 'לנשמה'

את הבוקר בכיתה שבאלקונה פתחנו בשיחת נשים קולחת במטבח על בית, ילדים ועובדת - שיחות נשים טיפוסית, במהלך השיחה נמשכנו מבטוי אל היצירות המוצגות בכיתה, יצירות צבעוניות מריהיבות בצבעים Toscaים ואופטיים, משולבים בטקסטים מן המקורות ציריה עצמותים כל כר ולא אפשריים למסתכל להישאר אדיש. אז עלתה שאלה מתחבקשת - כיצד יצירות נפלאה שכזו מסתדרת עם עיסוק כל כר קר ומונוכר כמו מחשבים?

"בפרויקטים גדולים מאוד ובתקציבים של מאות אלפי דולרים אני אמורה לספק תשתיות מחשבים אשר תיתן מענה לצרכיהם של יחידות או מחלקות רבות, שונות ומגוונות בתפקיד ובצריכים שלהם - לכן, כדי לתת מענה הולם אני חייבת יצירות אמי יודעת לשלב בין כלום כדי לתת מענה מתאים לצורכי של זמן הפראייקט, לדעתך, גם תוכנות, שנחשב בתחום מאוד לוגי צריך המתכונת להיות יצירתי ובעל ראייה רחבה".

להתמודד עם פחדים. ובעיקר מראה איך אפשר לעשות שמח גם כשמפחדים. זה המקום לציין שהספר מתאים גם להתמודדות עם מצבי לחץ אחרים ופחדים אחרים של ילדים כמו: זיקוקי דינור, רעמים וכרכרים, כלב נובח, לפני טיפול כאב - בדיקות דם, או כל פחד פתאומי אחר.

פרופ' מולி להד, נשיא עמותת משאבים, מומחה עולמי למצבי לחץ ומשבר, חבר בועדה הפסיכיאטרית של נאט"ז, ממליץ על הספר בחום וכותב לרותיו: "... כבר ממבט ראשון האירומים מושכים את העין, הטקסט קל ומתחאים לידי הגן הקצב טוב ומכriticת המילים מוכחות להם".

הספר מסופר בפשטות תואמת גיל ... חשוב שהיא בארון הספרים של הגנתה ככלי עזרה ראשונה לשעת חירום חס ושלום.

שוב המeon תודה אני מצרי את הספר לספרית עמותת משאבים כחלק מאוצר החוכמה של התמודדות עם מצבי חירום". ובכricת הספר מתנוססת ההמלצה:

מייל דילאת, מנחת תכנית הפלוריזיה **סופר נני**, ממליצה:

"**הספר שמח במקלט** מתראר את הפסיכיאת הירושלמית ברגעיהם הקשים, כפי שהוא מצטיית בעיני ילדים. הספר יאפשר לילדים השומעים אותו לא נתקל לקביל לגיטימציה לפחדים ולרגשות שלהם, אלא אף ללמידה להתמודד עם רגשות אלה ולצפות לרגעים של שלווה וצחוק. ספר ילידים טוב וחזקוב".

אחרי שנתיים של עבודה אינטנסיבית נולד הספר והושק במרכז המורשת יהודות לוב.

"אני מאמין שענוה אמיתית היא הידיעה של האדם שככל כשרון שלו הוא מה' בלבד. שהקב"ה נתן לכל אחד כישורים וכשרונות על מנת לחלק אותם עם הזולת, הענוה האמיתית היא הידיעה שאנו חנו ממשמים רק ככלי להעברת כשרונותינו, וכך אני מציגה בתערוכות כדי שאנשים יוכלו להיות מיצירות, כמו כן, אכתוב את הספר שחשבתי עליי, אפילו אותו ולא אשמור הכל קרוב אליו".

רות עסיס

שמח במקלט

משהו שאני מאד רוצה ללמד, וכך מצאתי את עצמי נרשם למלודี้ טיס במקום לתואר השני – אותו השלםתי מאוחר יותר. מה שמאפיין עבוני את העדה הלאומית הנפלאה הוא בעיקר ארוחות החג המשפחתיות הענקיות, כל הדודים עם כל הילדים ולפעמים גם הננדים כולם נפגשים בחג אצל סבתא. כך גדלתי, זה המשיך כך במשך שנים עד ששבטה נפטרה וגם אז זה המשיך כל פעם אצל דוד או דודה אחרת שארחו את כולם בחגים, המנהג הפסיכיק כאשר שבעה שלוון רק אז התפצלו האחים כל אחד לבתו. זה היופי שבUDA שלנו – האחוזות המשפחתיות".

כמו יצירותיה המדמיות המרוחות בשפטטל במאות גוונים כך גם רותי – קראתי לה 'דמות צבעונית'. לרותי מספר פטנטים שהמציאה ורשמה והם ממתינים לספרונרים שיישקיעו וויצוiano אותם לפועל, וכן מספר לא מבוטל מהם שעדיין לא רשום. ניתן לראות כיצד מתעופפים להם סכיב ראשה מאות רעינות המנתנים ליישום. אבל לא היה לי ברור כיצד, בכל זאת, נבחר רעיון מסוים שלא, שאיתו היא צעדה עד הסוף, כמו למשל כתיבת ספר ילדים.

"אין לי תשובה לכך, זה לא שאני מתעוררת בבוקר ומחליתה על חלום כלשהו, זה יותר השתלשלות של אירועים – לדוגמא הספר "שמח במקלט" /airy להפוך רגע של פחד להתמודדות שמחה. נולד מהור כר, שבמלהה האחורה הייתה מרווחת לטלוויזיה וראיתי כיצד חיים האנשים בדרום, חשתי את מצוקתם – והדבר שבבלט, בעיקר אצל הילדים, היה חוסר הכלים להתמודדות מול הפחד מהמלחמה. וכך בעצם נולד הספר. אז התחלתי בזאת, שככבתי את הספר ואח"כ עשית מחקר עמוק בנושא התמודדות יעליה עם מצבי לחץ וחירום מתמשך, כאשר יש חשיפה לאירועים טראומטיים ומצאתי את עקרונות מודל (BASIC-PH) גש"ר מאח"ד (גוז, שכל, רגש, מערכת אמון, חברות, דמיון) של פרופ' מולி להד, ולשחתני מצאתי שקלעתני לדעתם של גודלים ואת כל העקרונות הללו שילכתי בספר. הספר מavail בחן באירוי של המאייר דודי שמאי ומתחאים לגילאי 4-8, יש בו דמויות של חיים וגם דמויות המייצגות את החברה הישראלית על כל פניה: ילדים וילדים, נשים ונברים, דתים וחילונים, ותיקים ועולים חדשים, הספר משמש ככלי עזר הן לילדים והן להורים. כאשר מטרת הספר היא להעניק ארבע כלים להורים, למורים ולגננות לעזור לילדים

"אני מאמין שענוו אמיתית היא הידיעה של האדם שכל כשרון שלו הוא מה' בלבד. שהקב"ה נתן לכל אחד CISORIM וכשרונות על מנת לחלק אותם עם

בין הייצירות שנגגוו ללביו היה פסל הנשר המסוכך על גזליו עם המשפט המרגש "כנשר עיר קינו על גזליו ירוחח" (דברים ל"ב יי), סדרת הציורים 'ברכת הכהנים', הציור המדמה מרטיט הלב שעדיין באמצעות תהליך הייצור "ושבו בנים לגבולם" ועוד רבים - כולם נחדרים ויפים. העיסוק החשוב ביותר לרותי בימים אלה הוא הנחת סדנאות להעצמה נשית. עיסוק המבטא את העיקרון המרכזי והmóvel בחיה - שיתוף של ידע ועוצמות.

נשים רبات מזנחות כשרונות חכויים וחלומות גנויזים, הן גם מצמידות יעדים ומטרות לאירועים מסויימים (כמו למשל - ירידת במקל רק לקראת אירע משפחתי) חזן, לדעת, טעות גדולה. הן לא מאמינות שניתן לדחוס, בחיהן הצפופים במלאות ופקדים גם את חלומותיהם ומשאים אותן תמייד בחתיתית רשותה העדפות שלהן" רותי מראה להן דרכיהם שונים במטרה להגעה לכל המקומות שהן היו רוצות להיות בהם וכייד להגישים חלומות ומטרות שה贖ו עד כה. ואני מוסיפה - מי אם לא רותי יכולה להנחות את הדרך להגשה של חלומות... רותי עסיס, אשת אשכולות מרתקת לכל הדעות!

בציוריה משלבת רותי טקסטים מן המקורות, ציורייה נמכרים במכירות פומביות בגלריות תירוש יחד עם גודל הציירים בארץ ובעולם. חלק מעבודותיה מודפסות בסדרות ממוספרות כדי לאפשר לקהיל רוחב יותר להינוט מיצירותיה. במאי 2009 התפרסם הספר "אמנים יוצרים תל-אביב יפו בת 100" ובאפריל 2010 התפרסם הספר "אמנות ישראלית נגעה אישית" מאת בללה שומר-זיצ'יק, בהם ציורייה נטלו חלק. משליכת למוזיאון האמנים של דורון פולק. וכיום מכנהת בחבר הנאמנים של בצלאל, אקדמיה לאמנויות ועיצוב ירושלים. חלק מפעילות התנדבות של רותי למען הקהילה, היא התנדבה תקופה ארוכה ב"עמותת ילדים שלנו" במרכז הסטראלייט' שבבית החולים שניןדר לילדים, וכן השתתפה באירוע אמן רחוב בשטח נמל ת"א, בו נמכרו עבודות האמנות שנעדו למטרות תמייה וגיאס כספים למען עמותה זיכרון מנחם, חלק מפעילות העמותה למען ילדים חולין סרטן ובני משפחותיהם. כמו כן נידבה עבודות אומנות כדי לשוכפל לגלויות לציבור הרחב לטובת הרוח של קהילה שיקומית יוצרת - חזון פתיה בירושלים.

הסיפור העממי של יהודי לוב כיצד נולד ובה מה כוחו?

מת' ד"ר בנימין נעמן ז"ל

ומתוך היריעה הענקית זו תتمكن עובודתנו בסיפור העממי של היהודי לוב. בדומה לשפה האידית אשר היפה לשפטם של כל יהודי אשכנז באירופה, פיתחו גם יהודי לוב שפה משלהם, משחו שיש בו הרבה משפט המקום ותרבותה. ומעטה מתרבויות שהשפיעו על לוב ובמיוחד ראו ליצין את השפעת העברית והאיטלקית, שהיו שפת המקום ונחשבות לשיפות הראשונות של המדינה. כל אלה חבו ייחד ליצירת הסיפור. הסיפור היהודי-עממי של היהודי לוב והמשל העממי על אחות כמה וכמה. מר שלום ארביב, איש באר-שכבי, שהוא רוח חייה בין מספרי הסיפורים בקהילה העשרית אותה - 23 סיפורים שנרשמו בשנת 1993 ע"י הגב' ששונה גל מבאר שבע. סיפוריו תורגם משפט המוקור - ערבית לוביית, נכתבו בעברית ונתנו תואר אונטני וח' של היהודי המצרי בטריפולי באוטה עט. קריאה בהם, ניתוח הדמויות והגיבורים, העלילה, הסגנון והלקח מהם, יתנו לנו תמונה אוטנטית על קהילת לוב, מרכזיביה ואורח חייה. אני מרגיש, שאני נאלץ להגביר נימה אישית, על אף חותם ניתוח אובייקטיבית נתולת תחששות הכותב. איני יכול שלא להתגעגע אל אותו פtos בו סופרו הסיפורים לפני חמישים שנה ע"י מספרים אוטנטיים, אנשים שהטעימו כל מילה וחשו את התחשות המזוחDOT שבסיפור. לעולם לא תהיה דומה קריית הסיפור העממי כיום, להה שמענו בבית אבא, ע"י אנשים "זקנים ומונסים", שלמדו מנסינים והיטיבו לחוש את כאבו של האיש ברחוב ומצוקותיו. והסיפורים,ipsis כל כך, מרביתם אף מתרתקים, שתחמכו בשומו ועודדו את רוחם. זה כבש את כולם, גברים ונשים, מבני דבר יוציא ספר ביחיד עם אנשי عمل שנאבקו תחת משא החים הכבד. הסיפורים נתעו בשמע אמונה عمוקה ובתחן בצדκ האלקי ולא היה ספק, כי הצדיק יבוא על שכרו בעוד הרשע ישא את עוננו, וכי הצדיק בוא יבוא גם אם יתמהמה. עתהணסה לראות במה עסקו הסיפורים של יהודי לוב, מה היה תוכנם, מהו המסר שלהם וכי צדק קרה שהסיפורים שנתחבכו כל כך על קהל שומעים גדול, דור המשך שלם, טעם אחר, שרדך ומסופר ע"י הדור החדש, דור המשך שלם, טעם אחר, שכן הם חסרים אותו תבלין שגרם להם להיות ערבים, נחשים, אין זה כי אם המספרים השתקנו. אין דומה מספר שחווה על בשרו את המאורעות ומספר אותם כלשונים ובדרך כלל ערבית-יהודית, למספר עיר של ימינו, סיפורו הוויopolis, שמידת הרלוונטיות שלו ירצה אם לא נתבטלה או אולי אף דעכה כליל.

למן באו של האדם לעולם ועד להסתלקותו ממנו נאלץ הוא במשמעות חייו להיאבק בקש"י החיים. האדם, באשר הוא, חיפש עידוד, תר נחמה, רקם חלומות, הפיק לחקים ושיננסם לעצמו ולדורות הבאים על מנת להימנע מן הסכל האורב לו בכל פינה וצד אותו בכל זאת. הוא מבקש להימנע מן הסכל או לפחות לצמצמו.

אם כן, מה הפלא, כי במצב עניינים זה, מוצא האדם בסיפורים נחמה ומרגוע לנפשו. הוא נ麝 למשאות שמצוין בהן עידוד לדכדוכי ורפואה למכאוביו. הסיפורים השכלו להחכים את האדם לטעת בו תקווה ולהחזיק בידיו טרם נפילתו. זהוי הסיפור העממי היה נחלת האדם ועמי ותרבותו התהנכו וחינכו עליו.

אין ספק, כי ללא הסיפור העממי ולקחו ולא שליחותו החינוכית הגליה, חיינו היו מעיפים יותר, מייאשים ומיגעים יותר. והගראע מכל היו מע肅מים וחסרי תקווה.

طبعם של הסיפורים והאגdot שהם יונקים ממוקורות ורבים ומוגנים והמקורות הם ככל - עם עם וספרות, עם עם וגיבורי, עם עם ותלאותיו.

הסיפור העממי-יהודי יונק הרבה מן המקורות ומקורותינו עשירים מאיון כמותם - תנ"ר וגמר, משנה וקבלה, דברי חכמים ובעיות השעה שמועלם לא חסרו, שנות יהודית ורדיפתו, בעיות קיומ פרנסה, ועוד כהנה וכנהנה.

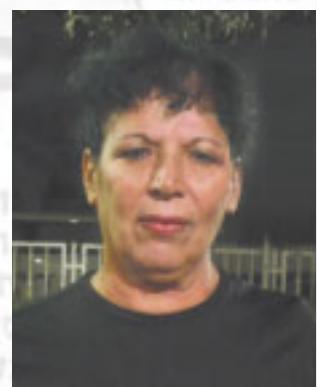
מספרי הסיפורים כמו בינוינו וריתקו את השומעים בסיפוריהם, בדרך דברם, בנסיבות הליכותם וஸירות נפשם. הם גם השכלו לציד את השומעים בכלים ליום המחר ונטוו בו תקווה ובתחן. הסיפור העממי שקד לחזק ידיים רפות ולהעלות חייך על פנים עצובות ומיאשות.

הסיפור העממי הפך למקור אליו נשאות עני רבים - הסיפורים בשל תוכנם והמספרים בשל אישיותם ודרך סיפורם. היצירה העממית בכללו וזה של הספרות בפרט, עשרה בתוכנה, מריהיבה בחוכמתה, עצומה ביריעתה ופתחה בעמקה. סיפורו הגיבורים ביחס עם חכמת הנשים, החוכמה של אז והחוכמה של היום, הלקח הנלמד מן הסיפורים ומוסר ההשכל אותן רוכש השומע, הם מן הדברים המפורטים של הסיפור העממי.

בפל"ד ברא"

יום העצמאות שלנו בטרייפול

ماتה: דינה דנון-דאכוש

מה לחגיגת יום העצמאות בטרייפול ולעתון "דבר"? בה' בסיוון התש"ט (ה-2.6.49), ערבי חג השבעות, בדיקח חדש אחרי יום העצמאות הראשון למדינת ישראל, התרשם בעיתון "דבר" החשוב בעיתונו תנועת העבודה, מכתבו של עמיאל לוזון בו הוא מתאר את ההתקפות, השמחה וההתעלות שחשו יהודי טרייפול כשחגנו את ציון יום העצמאות הראשון. מדינת ישראל בת שנה. יום הולדת - חגיגה נחמדת.

"חינו" ו"פרדים".

בימים העצמאות הראשונים, שהה לוזון בבניין של משפחחת חסן, שם היה מוקד החגיגות והתפעם כמו כל יהודי טרייפול מהרגע ההיסטורי. עמיאל הביע את השמחה שעלה על גביה במכتب שכחוב לסידורני, אליו צירף מינשר שהופץ לרנגל החג המעורר בפסים כחולים ממש נידי. סידורני שככל הנראה מאד התרשם מהמכتب המרגש, שלח אותו לעיתון "דבר" זה מצא לנכון לפרסמו ככתב וכלשונו תחת הכותרת "איך החוגח חג העצמאות בטרייפול". כך הוא מובה גם כאן כי כל הנוגע גורע:

גלגולו של מכתב – כיצד הגיע המכתב לפירסום בעיתון

הישראל? מספר עמיאל: "בין השנים 49-43, בהיותי בטרייפול, הייתה בקשר עם ייחיאל משה סידורי אביו של החיל הארצי-ישראלי אליעזר סנדרכוביץ. את אליעזר פגשתי בטרייפול והוא סייר לי שבאי, העבד בעיריית תל-אביב, מתענין בכל הנושא היהודי ונתן לי את כתובתו בתל-אביב. התחלה להתכתב עימו בתדרות גבוהה של מכתב בשכוע" ומוסיף: "בנוסף למכתבים שלחתתי אלו את כל הפריטים מטרייפול, כמו: 'קול המורה',

עתון "דבר" ה' בסיוון
תש"ט (2.6.49)

איך הוחג חג העצמאות בטרייפול

נהרו בעגלות ובמכוניות לבית הספר העברי שבו נערכה מסיבה מטעם הג'וינט. חוצות העיר החדש והעתיקה המו מרוב תנועה, כמה מאות מטרים לפני בית הספר ניצבו שוטרים קצינים אングלים. ערבים ויהודים והשתדרו לעצור את הממון הנזהר. המזומנים ובתוכם גם לא יהודים נכנסו לבית הספר. שם נערכה סעודת חגיגית לתלמידי בית הספר ואחר כך ערכו התלמידים הצגות לפני קהל האורחים. בין האורחים היו גם ראש העירייה וו"ר מחלקה ה怜ה ר' רה' מהלך החינוך הממשלתי. פתאום קמה מורה איטלקית ולאחר שנתקנה פקודת "דום"! התחלת שרה בלשון לא מובנת לקהיל. היא פתחה בשיר ה"תקווה" ואחריה המשיכו התלמידים והאורחים היהודים. גם הלא יהודים עמדו דום. המסיבה נסתיימה בשתיית בירה ומשקאות חריפים ובاقילת ממתקים. גם השוטרים העربים שעלויהם הוטל אותו يوم לשמור על בית הספר נהנו משתיה כדת... אחר הציגים נערכו הדרגות ונואמים מפי נציג הסוכנות, הרבר הראשי, מנהל עליית הנוער, נציגת הג'וינט ועוד. בערב היה מפקד של כל התנועות בטרייפול בנין בית הספר העברי ת"ת, שבו נאמר לפני הנוער רבים מנכדי העיר והאורחים. נער עברי בטרייפול - הציג הנציג בנאומו - נכוון לך תפkid לא קל. אתה הולך לארץ לא על מנת להשתעשע, אלא לשם בנין והכשרת הקrückע לעולים החדשניים. אתם, הרגלים תמיד באקלים חם, תינתן לכם הזכות להחיות את שמות התקהילות בחוץ נמשכה עד שעה מאוחרת בלבד.

אכן, מי שלא ראה שמחת יום העצמאות בטרייפול לא ראה שמחה מימי. עמיאל לוזון

מה מנהגו של חג זה? האם שוכבים ממלאכה כביתר החגים והמועדים? האם היה רק יום משתה ותו לא? - אלה היו השאלות שהעסיקו את הציבור בראשית אייר. והנה בעבר יצא הצעו: קרוזים בצתרת דגל תכלת לבן הוכיחו על הקירות: מחר שוכבים מלאכה. העניים התקהלו לפני בניין "עורות אבינוי" שם קיבלו תמייה כל ערב שבת או חג. גם הוא לא נשנתה משאר החגים. בכל החניות הרבה הטעות גיל. ושוב שאלות: מה נקרה בתפילת שמונה עשר הוא שפטיהם מודובבות: "ברוך שהחיינו והגינו לזמן הזה"... בעיני הרוב דעתות גיל. ושוב שאלות: מה נקרה בתפילת שמונה עשר ? האם נאמר "אתה בחרתנו" כבשלוש رجالים? ... אחרית התפילה והסעודה מיהרו האנשים למשרד העלה כדי לראותם בעיניהם בהנפת דגל ישראל על הבניין, מאד גברים, נשים וטף נתקהלו לפני הבניין וציפו בכלין עיניהם לרגע הגדול. והנה הופיע על הגג נציג הסוכנות, ברוך דובדבני, מנהל עליית הנוער, דוד גולדין, כמה מנציגי העדה והמוסדות במקום, השלב הס. נדלקו מאות פנסים התלויים ועל המוט נהרא דגל תכל-לבן, שרתק את עיני הקהיל. בקהל רועד משמחה והתרגשות פתחו הנאספים בשיר "התקווה".

אותו ערב כאילו פרקו יהודי טרייפול, מעלייהם את כל הגלות ויצאו משעבוד לגואלה. עד מהרה קושטו כל הרחובות דגליים ופנסים. בבורך המלו כל היהודים לכושים מלובשי חג לבת הכנסת להתפלל תפילהות הודיה והتل.

בשעה 10.30 נערך במועדון המכבי "קידוש" לכבוד החג. שם

תהייתי כיצד מצליח עלים צער בשנות העשרה לנהלו התכתבות ענפה ועשרה בעברית משוכחת ותפישת עולם מגובשת, עם אדם מבוגר, בעל ידע רב ואיש ספר? התשובה היא שמדובר באיש משפחה מיוחדת, ששם בראש מעיני את החינוך וההשכלה כמו את הערכים, החריציות והמסירות.

גילגולו של חינוך

למרות שלימודיו הופסקו בהיותו בן אחת עשרה בשל המלחמה, לא יותר עמיאל על השכלה ולמד באופן עצמאי מספרים ועתונים את כל המקצועות בינוים: גיאוגרפיה, שירה, עברית ואפיו הטעמות בגיל שבצע עשרה הזמן אותו מנהל בית הספר העברי עמישדי גואטה, דודו (אחיו אימנו) היה מורה, לא לפני שעורך לו בחינה. מה היה בבחינה? פרק בתחוםים שבזקתו התקבל לעובדה בכית הספר העברי. עמיאל המשיך לשנשלח מהארץ להקים דור של מורים לבקשת הרוב הראשי של טריפולי שלמה ילו. על פועלו של הרוב איסערכט בטריפולי, יספר א"ה גלילו הבא של "לבלו". בבית הספר העברי למדו לפי תוכנית הלימודים שהיתה נהוגה בארץ ישראל ועוד ארביב, שהיא תלמידו של יהודה לוזון, אחיו של עמיאל, מעד שעם עלייתו ארץ המשיך ללמידה כאן עם אותם ספרים ומחברות מטריפולי.

גילגולו של שם

עמיאל נולד בכא"ה בטבת התר"צ (25.1.30) לרפאל ומנטינה, בשם כסוס ועם חור בתנוע האוזן. מספר לוזון: "מול הבית בו גרנו, התגוררה משפחה ערבית עשרה שעמדה לחתן את הבית. באחד הימים אימני נכנסה לבדוק כאשר עשו לכלה המיעדת חור בתנוע האוזן ... חור בתנוע האוזן הוא סימן הלידה שלי" אימי זיל ה'יתה אומרת על זה "תווע' חמת" (ד. ד. ד.). בתקופה מסוימת רכבים מיהודי טריפולי הצערם רצוי שם עברי ולפיכך אלו שנקרו כמוס שינו את שםם לעמישדי. קלפו הפרף לפדחצ'ור וחוו'אותו הפר לזרשי! שלושת השמות לקוחים מהتورה.

בהתוות גיל שמונה עשרה, התנדב עמישדי לסייע במרכז אליו פינו את היהודים שנותרו ללא קורת גג

לוזון (אליבא דה ע' ת' ו' נ" "דבר" - לוזון-על קווצו של יוד), משוחר: "עלתי ארצה ביולי 49, חדשניים אחרי החגיגות. עם הגיעי לארץ, ניגשתי לבקר את סידרוני

בביתו בדרך חיפה (היום דרך נמיר) 29, והוא הראה לי ארון שלם עם החומר ששלהתי לו מטריפולי, והוא אמר לי "זה הארון עם החומר שלך?" אפילוلوح השנה שלחהתי לו בצדץ מתוך הארון שם. עמיאל שמח מאד כי הסתבר שישדרוני היה אספן מסודר מאד. לא פלא שהוא עיברת את שמו לסידרוני. כשהמו כן הוא. עמיאל כובש צחוק כובש ומספר בשובבות שכחהו ומקורה שהיה, כך היה:

באחד המכתבים סייר עמיאל לסידרוני, על חג ראש השנה שנחוג במשפחתו באותה עת וכתב שכברכיות של ראש השנה ברכו גם על "חאב עזיז" (אגוז מיוחד), כנהוג אצל יהודים לוב. במכtab התשובה, שאל אותו סידרוני מה זה "חאב עזיז?", לא התנצלתי ושלחתי לו במעטפה... חאב עזיז". עמיאל עזיז (יקיר).

עמיאל הסתכל על האוסף היוקר בעניינים כלות, אך לא אדם עדין ונעים הליקות כמוו יבקש לקבל לפחות חלק מהחומר. הוא השתקע לשבת את המינשר ומיצר על כר שבל התקופה הארוכה שהו בקשר, החמוץ את ההזדמנויות לקבל עותק מהחומר: "מאד רציתי לבקש לפחות את המינשר והכרזה של יום העצמאות הראשון שהפכו לנדרים, אך דחיתתי את העניין מביקור לביקור".

הכיסים לחיבור המיחוד וה廟פלא בין סידרוני ללווזון היה אהבת ישראל. על כך עיד נוסח מכתב הניחומים על מות אימו של עמיאל שלוח סידרוני בכ"ז באול תשכ"ח (19.9.68), וכך הוא כותב: "יש אומרים שאחורי שחרור ציון וירושלים, אין להשתמש במטבע שטבעו קדמוניינו "אבל ציון וירושלים". אני היתי מציע נוסח חדש אבל דומה למוקובל: המוקום ינוח אתכם בתוך כל המתאבלים על גבורו' ישראל שמסרו נפשם על שחרור ציון וירושלים".

בשנות השמונים, גמלה החלטה בלבו של לוזון, שיש להתגבר על אי הנעימות ולבקש העתק מהחומר. נסע באוטובוס מעכו לתל-אביב וכשהגע לסדרוני, מצא מודעת אבל תלואה על דלת דירתו ולא היה איש בcit. עמיאל חש צביטה בלב על מותו של ידידו לעט משכבר הימים, וחזר הביתה חפי' ראש. הוא רצה מאד שהחומר היוקר מפץ יחזור לידי למשמרות אך באמצעות הדלים שעמדו לרשותו אז, לא הצליח לאחר אף בן משפחה או מישחו שיוכל לסייע לו.

גילוגה של קליטה
עם עלייתו ארצה, ה策רף עמיאל למשפחה בפרדס חנה. שמעון ז"ל, אחיו הבכור, קיבל עבודה כמנהל בית ספר בעכו ורוק בסופי השבע וחזר לפרסד חנה לשכת ספר בכל משפחה לובייה יהודית טיפוסית, הבן הבכור כמו בכל משפחה יודעת זאת מהבית הפרט זכה לכבוד ויקר (אני יודעת זאת מהתבונת הפרט שלי-ד.ד.). ולא מוויתרים בנסיבות קלות על הנוכחות שלו בבית. מה עושים? כל המשפחה עברה לעכו לשוחות במחיצתו, מה עוד שלאב רפה נושא עכו במקום טוב לגור בו. "עם כל הקשיים שלא יתוארו, התלהבות מהעליה לארץ הקודש לא פגה. קיבלנו לחם ומרגרינה ומזרני קש ושקרנה רב (והדנו לאלו). הרינו גם בלב סבלנו ממאורעות המלחמה ומהפרעות" נזכר עמיאל.

עמיאל עצמו, התגיניס לzechel כבר בשנת 49 ושירות בחיל ההנדסה. אחרי השחרור ה策רף, כמו אחיו שמעון ז"ל ויהודיה בבל"א, למערכת החינוך וייסד מספר בתיא ספר במערת שפרעם (גילהם), בשלומי ובעכו ואף ניהל חלק מהם. כמו כן שימש במספר תפקידים ציבוריים, ביניהם כסגן ראש עיריית עכו בשנים 1979-1985. המשפחה הקימה את בית הכנסת "רמב"ם ע"ש שמעון לוזון" לעולי לוב, בו עמיאל משקיע היום את רוב זמנו.

משפחה של לוזונים) וצימוקים
אחרי שקיבל את גליון מס' 8 של "לבול" שכותרתו תמונה של חגיגות יום העצמאות הראשון בטרייפול, שלח עמיאל למערכת "לבול" את הכתבה על אותו היום כ"דבר". עורך לבול דאז, נחום גלבוע-נחצ'ה, הציב לי לה策רף אליו ולדוד ארביב, תלמידו של יהודה לוזון ידיד המשפחה משכבר הימים ולפגוש את עמיאל בעכו. מי שלא ראה קבלת פנים זו, לא ראה הכנסת אורחים מימי.

גילוגה של הגדה

ניסיונות עלייתו ללא אוסף המסמכים, המכתחבים יותר התיעוד שהיה לו, מסבירות את רצונו העז של לוזון לקבל את החומר ששלח מטריפולי לתל-אביב. שביב תקופה לאיתור החומר ניצת כאשר פורסמה לפני מספר חדש ידעה על מסמך מקורי שנחשף לראשונה: הגדה למנקים בעיר העברית הראשונה ש"הוציא" בכתב יד לא אחר מיחיאל סידרוני. פניתו למרכז הארכיאון ההיסטורי במכון משואה בו נשמרה הגדה במשך שנים, וסיפורתי את הסיפור. הם אמרו לי בצער שבוחר של סיידרוני שברשותם אין חומר שנגע ללב. זה לא סוף פסק. אם הוא לא הושליך לפח, אנו מאמנים שכוכחות מסוותים, עוד נמצא אותו. אם תרצו אין זו אגדה (או אולי זו אגדת סיידרוני).

בשל ההרג וההרס שזרעו הפרעות שהתרחשו ב-48. עמיאל היה אחראי על האספקה וקיבל שחורה למחסן. הוא חתם באיטלקית על קבלת השchorה. בגלל אורר החתימה של שמו באיטלקית, נציג ישראלי בשם ברזילי המליץ לו לחתום בשם עמיאל ובכך לkür את החתימה. ושוב מצא את עצמו כמוס-עמיאל בshortesh תשי"ח עם שם חדש וסימלי מאד - עמיאל. מאז השם חתום. שם זה לא מחליף.

לוזון לא רק תרם זמן לפעולות התנדבות, הוא אף תרם מכיספו למפעל הציוני. כשהראה עמיאל את הקבלה שקיבל על רכישת שקל היובל בשנת תש"ז-1947 בטריפולי, הסתבר שהחחותם על קבלת הכסף הוא לא אחר מאשר חי ארביב, אבי של דוד ארביב שלנו. ההתרגשות שאחזה בדוד, ריגשה עד דמעות גם את כל הנוכחים. גילוגה של תרומה.

גילוגה של עליה

חוץ מהעבודה בכית הספר, התנדב עמיאל לפעילויות קהילתיות ציוניות מגוונות בין היתר, שקד בכפוף לבורו דובדבני-נציג סוכנות ידוע, על הכנס אישורי אליה חוקים לישראל על פי הדריכונים שהונפקו. באחד הימים של יולי 49 הגיע יצחק רפאל -נציג הסוכנות שאמור היה להחליף את דובדבני, לטרייפול, באוניה "קזרטה". בתוקף תפקידו קיבל אישור להכנס לנמל ולעלות על האוניה. עמיאל ממתיק סוד: "לא התקונתי לעלות באוניה. עתה עת אף שנשארתי בלבד בטרייפול, שכן אחיה יהודה עלה כבר בשנת 48 עם המפעלים יותר בני המשפחה עצבו לאיטליה כדי לעלות ממנה לישראל". הגורל רצה אחרת. פועל העליה אליו ב-עטיה אמר לו שהוא יכול להשר על האוניה הריאוניה שהפליגה מטריפולי, הישר לישראל. הוא החליט בו ברגע לעלות בלי מטען, בלי בגדים, בחוסר כל: "היה מלך באוניה שנתן לי חצי לירה ישראלית ועם זה הגעת".

מאת: צבי גבאי
שגריר(בדימוס) וوزר חן

סאייב עירקאת, ראש צוות המשא ומתן הפלסטיני, השף ב"גראדיין" הבריטי (ב"ישראל השבוע", 31.12.2010) עמדה הזיהה בסוגיית "פליטי פלסטין", המתבססת על חזאי אמיות. הוא מאמין את ישראל בלבד באחריות להיווצרותה של "בעית הפליטים הפלסטיניים" ומטעלים לחלוון מלחמותיהם של "ערבי פלסטין" בישוב היהודי, ולאחר מכן בישראל. הוא מدلג בקלילות על פלישת צבאות ערבי לישראל ב-1948, בטרחה לחשול אותה; כאילו לא הייתה כלל. עירקאת מסתמך בסוגיה על המתו ר השודדי פולקה ברנדוט, שנרג ב-1948, ועל "היסטוריונים ישראלים"!
עירקאת, שהופיע בזמנו בוועידת מדריד עוטה כאפייה מתרישה על כתפיו והזכור עדין כמפיק הבודהה על "הטבח ההמוני בג'נין", במהלך "מצבע חומת מגן", נוהג להעיצים את טיעוניו, בטרחה להרשים את צופיו וקוראיו, בתקווה שהיא היפכו לחלק מהshit' הציבור. מספרם של הפליטים הפלסטינים, לפי עירקאת, הוא יותר מ-7 מיליון! היתכן? בעניין עירקאת הכל אפשרי.

להו! ידוע, כאשר האו"ם הקים, בדצמבר 1949, את סוכנות הסעד והתעסוקה הפליטים הפלסטינים(החליטה 302), מספרם היה 650 אלף. מנדט הסוכנות נותר כשייה: טיפול ברוחה ובcheinוך של הפליטים, אך לא כמקובל, בנסיבות פלייטים אחריות, המנדט לא כלל שיקום. כך מספרם המקורי, בנסיבות הפליטים הולך וגדל, כל הזמן. כיים מספר הפליטים הוא כ-4.8 מיליון (במספר זה כוללים גם הפליטים הפלסטינים שקיבלו אזרחות, בעיקר ירדנית שמספרם מגיע ל-2 מיליון). אך כדי להחריף את הבעיה, שנוצרה על ידי הערכיס בלבד, עירקאת מעיצים את מספרם של הפליטים הפלסטינים, כולל בו גם את אלה החיים בשטחי הרשות הפלסטינית ו祚ה! וגם להם דורש "זכות שבבה". הוא אף מדגיש שלא מימוש זכות זו, הפליטים לא יסכימו לכל הסדר עם ישראל. עירקאת יודע, בודאי, שעם עמدة קיצונית בנושא הפליטים, אין שום סיכוי לקדם משא ומתן עם ישראל.

שמע רבות על העול שקרה לפליטים, תחת שם הקוד "הנכבה", אך לא שמע כמעט דבר על העול שנגרם ליודי ערבי. 856 אלף יהודים נאלצו לעזוב את בתיהם, בחוסר כל. בשונה מהמצב במדינת היהודית - ישראל, שבה חיים למעלה ממילון וחצי אזרחים ממוצא ערבי, יהודי ערבי סבלו וחוו טיהור אתני.

למרבה הצער, ישראל לא העלהה את האסון, שפקד את יהודי ערב על סדר יומה המדיני, ההסבירתי והתקשורתי. لكن עירקאת מרשה לעצמו להתעלם מ"הנכבה היהודית". העולם שמע רבות על אומלחותם של הפליטים, אך לא שמע כמעט דבר על העול שנגרם ליוזדים, שחיו במשך אלפי שנים במדינות ערבי. בפרעות שאירעו ב-1941 בעיראק נרצחו כ-180 יהודים וכ-500 נפצעו. במהלך פרעות במצרים בנובמבר 1945 נרצעו כ-400 יהודים, בפרעות בלוב באותו זמן נרצחו 133 יהודים (8 ילדים) ונפצעו 26, בחאלב נרצחו ונפצעו עשרות יהודים. באותה עת נרצחו בעזה שבתימן 97 יהודים ונפצעו 120. פרעות והתוכניות ביוזדים התרחשו בכל מדינות ערבי, מאז קיבלו את עצמאותם במאה ה-20.

החברור בין הלאמנות הכסנופובית לבין האנטי יהודיות, לא הותירה ליוזדים מנוס אלא לבורות. היהודים קמו ועקרו מהمدنויות שסייעו להקמתן ולהשתלבותן בעידן המודרני.

ההיסטוריה איננה תחרות של טרגדיות. אך לא מצדך לדבר רק על סבלו של צד אחד בטרגדיה האנושית של המזרכות התקיכן. יהודים וערבים סבלו בסכסוך. אם סאייב עירקאת מעוניין, בamat וכתמים, בפתרון צודק של הסכסוך, הוא חייב לראות את כל התמונה, ואני יכול להתבסס על חזאי אמיות היסטוריות. בשנים האחרונות מתחולל בעולם הערבי תהליך של התפקיד, במיוחד בקרוב האנטלקטואליים, הסבורים שבמזרחה התיכוניה נכבה ליוזדים ולא רק נכבה לפלסטינים. טוב יעשה עירקאת, אם יפסיק לדקלם את סיסמת "זכות השיבה" ולזרע אשליות שווא בלב הפליטים וגם להזכיר לקידומו של תהליך מדיני עם ישראל; שכן גלגל ההיסטוריה לא ייחזר.

"פלוטו" פלסטין" על פי סאייב עירקאת

החכם השלם הדיין המצוין ר' דוד טייאר זצ"ל, ממשפחה רבניים וחכמים ענפה, היה תלמידו המובהק של הרב הגאון והמקובל ר' יוסף זרקה זצ"ל ולמד ממנו גם חכמת הקבלה. ונסופר עליו שידע בע"פ את ארבעת חלקי הטור ושלחן ערוך. הטיבע את חותמו בתחוםים רבים בח"י הקהילה. איש רב פעילים הר蓋ש לצרכי הקהלה, ועשה כל אשר לעיל ידו ליליכוד שמירת הגלות והקהילה היהודית בלבו. ההסכמות והתקנות השונות עליהן הוא חתום נשמרו בקנות ע"י יהודי לוב מאות שנים כדבר החוק בסלע.

רי דוד טייאר זצ"ל

מאת: דוד גאנ (גיעאן) יוסף בן דוד גאנ הי"

חמור בגדת נדי חרום שמתא ארוּ הוּא בַּיּוֹם
אוּרוּ הוּא בְּלִילָה וּשׂוּמָעַ לְנוּ יִשְׁכַּן בְּטַח וְשָׁאָן
וְהַיָּה עַלְיוֹן רָעָן . וּבְצָל שְׁדֵי יִתְלוֹן . זֶה
תוֹרַף דְּבָרִים הַהֲסִכְמָה אֲשֶׁר הוּא בְּזַכְרוֹן עָדוֹת
הַיִשְׁעָן וְזָמְנָה יְדֵי יָהִיל שָׁנַת תִּקְבִּיכְ (1760)

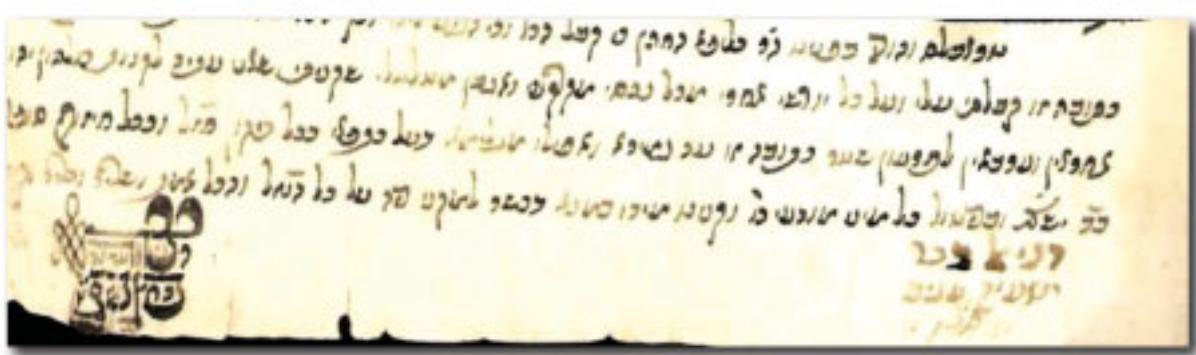
לְפָרָט קְטוּן : וּחֲתִימָה עַל הַחַכְםָה הַשְּׁלָם הַדִּין
וּמְצָוֵן רְבִי דָוד טִיאָר, הַחַכְםָה וּשְׁלָם הַדִּין
רְפָאֵל כְּלִפּוֹן, וּחַכְמָה וּשְׁלָם הַגְּבִיר רְבִי
אַבְרָהָם כְּלִפּוֹן זֶה".
בשנת 1778 דיני וראשי הקהילה מחדשים
את ההסכמה ובין החותמים חכם נסיך
ומ)application טייאר, החכם ושלם הדין ומוציאן
ר' יהודה טייאר. בשנת 1844 מחדשים שוב
ראשי הקהילה את ההסכמה זו.

על תקנה נוספת, הנשמרת בקנות, הנוגעת
להפטירה בשבת שלפני תשעה באב
והיוצת מבית מדרשו של ר' דוד טייאר,
למדים אנו מדבריו של ר' אברהם חיים
אד אדי זצ"ל המופיעים בספר
"השומר אמת".

"... וְעַכְשֵׁיו נָהָגוּ לְהַפְּטִיר חִזּוּן בְּכָל שְׁבַת
שְׁקוֹדֶם ט' בָּאָב ... וְכַעַט לֹא מִצְאָתִי מֵי
שָׁהָעֵיר, וּבְפָהָרָה בְּמָקוֹם חִזּוּן לְוּמְדִים
שִׁם בְּיִשְׁעָה בְּסִימָן כ"ב מֵשָׁא גַּיא חִזּוּן עַד
כִּי מַחְרֵב נְמֹת וְאַחֲרֵר כָּר מִסְיִים גַּם פְּסֻוקִים
מַסּוּף חִזּוּן, וְזֹה אִינוּ כִּי אִם בְּבֵית הַכְּנָסָת
אַחֲת הַמִּיּוֹחֶשת בְּשֵׁם יִשְׁיבָה מָה שָׁاء כִּי
בְּשָׁאָר בְּתִי כְּנָסִיות שְׁבָעֵיר, חִימַס [ר' אַבְרָהָם
בְּשָׁבוּר עַל כָּל האמוּר וְלֹא יָתַן הָרִיחָן כִּי

הַקָּהִילָה לְהַזְׁכִּיר תְּקִנָּתָם מִסְסָחוֹרֹת,
הַמִּבְּאָתָם לְנוּ בְּסָוף סְפָר "מִשְׁעָה וּרְקָח" חַלְקָבְּ - מַאת רְבִי מסעודה ח' רְקָח זצ"ל
נוֹסֵח הַסְכִּמָה מִסְפָר זִיכְרוֹן עֲדֹת כְּתָב יְד שְׁלָם
קְהִילָת קְדַשׁ טְרָאַבָּלָס הַיּוֹן עַל עַנְיָן הַאֲבָלָה
שְׁקוֹרִין אַבָּא שְׁנָתוֹנִין הַסְׁוֹרִים שְׁלָשָׁה
לְאַלְפָן עַל כָּל שְׁחוֹרֹת שְׁבִיא לְקֹפֶה שְׁלָם
צְדָקָה לְעַד בְּבִנֵּי יִשְׂרָאֵל הִיא אֶתְמָת וְצְדָקָה
שְׁשַׁהֲסִכְמָת הַרְבָּנִים הַקָּדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ
בְּתַחַילָה פָנוּ אֶבְרָאִים וְגַדְעָוִי לְיִשְׁכַּן הַשְׁדָות
סְכִיב טְרִיפּוֹלִי, הַכּוּרִיר אֶת בְּתָיהם, בְּזֹז אֶת
רְכּוּשָׁם וְהַעֲלָלוּ בְּנָשִׁים. וְבְסָוף נִשְׁתָּוּנָה נִסְסָה
לְיִהְוּדִים וְלְתוֹשְׁבֵי טְרִיפּוֹלִי וְנוֹכְשֵׁל הַנְּסָסִיּוֹן
לְכִבּוֹשׁ אֶת הַעִיר וְהִיא נִצְלָה. לִזְכָּר מָאוּרָע
זה נִקְבָּע כְּגַם לְחַדְשָׁתְבָת כְּפָרּוּם אֲשֶׁרְיִי",
יּוֹם מִשְׁתָּה וּשְׁמָחָה לְדָרוֹת וּמְשָׁלוֹחָ מִנוֹת
אִישׁ לְרַעָהוּ וּמִתְנָנוֹת לְאַבְיוֹנִים. וְכָל הַעַם
בְּטַלְיִים מִמְלָאָכָתָם וּקְרוֹאִים פִוּט בְּחַרְזּוּם
מֵי כִּמְכוֹחָ" אֲשֶׁר חִבְרָוּ הַחַכְםָה הַשְּׁלָם הַדִּין
הַמִּצְוֵי ר' שְׁבָתִי בָן דָוד טִיאָר זצ"ל אֲבִיו של
ר' דוד טייאר.

גָּדוֹרְאַל רְקָח כְּתָב בְּלוֹחַ לְשָׁנַת תִּשְׁעִי שְׁהָרָב
דָוד טִיאָר נִולְדָה בְתּוֹנִיס. ר' אַבְרָהָם אֲדָאִי
קוֹרָא לֵר' דָוד טִיאָר "אֶבְבְּחַכְמָה", וּמְסֻופָּר
עַל הַרְבָּב "שִׁידָע בָּעֵל פָה אַרְבָּעָה חַלְקִי הַטּוֹר
וְשָׁלָחָן עַרְוָךְ".
רְגִישָׁוֹתָו הַרְבָּה שֶׁל ר' דָוד טִיאָר זצ"ל,
לְמִצְאָת עַנְיָן קְהִילָת יְהוּדִי לֹבֶן וּלְרוֹחָתָם שְׁלָמָה
הַנְּנָעָרִים וְתַלְמִידִי הַחַכְמִים הַשּׁוֹקְדִים עַל
לִימֹוד הַתּוֹרָה, מִכְיָאִים אָוֹתָם בִּיחֵד עַם וְאֲשִׁי

מתוך ספר כתוב יד "זכרון עדות" – חתימת ר' דוד טייאר מצד שמאל למطا

ווצח בקכטמ' גען' זכרון עדות כת' פל' ק' פלאונכלם
דיז' על עמיון חנאנבללה טקיין נאכָא צאנטנו
הקדוחיות טלאט נולג'ן
כל כל קחווק צוינ' נקופט כל נדרך.

ווקיוו עלה

ח'ה'ש ח'ר'ת רבי ח'ה'ש ח'ר'ת רבי הנבר תפלת
דוד טיאר בניין ואתורי ס' רטה לבנט
וליה'ה לה'ה לה'ה לה'ה לה'ה

ח'ה'ש הנבר רבי אברהם
כלפ'ן ולה'ה

שער מולם ונקירדה כנסת לכה'ת מקטיה לפ'ק'
ווקיוו עלה

ח'ה'ש ח'ר'ת רבי ח'ה'ש ח'ר'ת רבי
חיים ואתורי שלום פלוט יהודת טיאר
וליה'ה לה'ה לה'ה לה'ה לה'ה

ס' שלמה אנדרבי ס' שורה דין
וליה'ה לה'ה לה'ה

וּרְהַנָּה בעתקה אונמאנו גויכי וונגענו ק'ק'ק'נו' קבלט
עלינו כה הקכטמה ק'נו' כל פרט ופרט

מתוך "מעשה
רקה" לר' מסעוד

ביחד עם אב בית הדין ר' יוסף עגיב צ'יל
ור' יצחק ג'רמן צ'יל שנרצח. בשנת 1711
לעריך מתמנה ר' שבתי טיאר צ'יל לאב
בית הדין.

ר' דוד טיאר צ'יל מתמנה לדין בשנת 1725
לעריך ועמו יושבים בדיון ר' בניין ואתורי
צ'יל ור' משה זכות צ'יל. ר' דוד טיאר צ'יל
מתמנה לאב בית הדין בשנת 1741 לעריך.
בשנת 1751 מפנה את מקומו ר' דוד טיאר
צ'יל כאב בית הדין לגאון ר' מסעד יה רקח
צ'יל ומשמש כדיין עד שנת 1762. ר' יהודה
טיאר צ'יל ממשמש בדיון משנת 1778 ועד
לשנת 1783 ביחד עם אב בית הדין ר' שלום
פלוס צ'יל ור' משה לחמש צ'יל.

מסקירה קצרה זאת עולה כי טעו טעות
חומרה כל וחורי הידות לוב' הדגולים' שלא
חרקו לעומק את המורשת הרובנית של
הידות לוב' והדקינו לרי מסעד יה רקח צ'יל,
הגיע בראשונה כشد'ר לטרייפול, את
התואר "ומה שלא עליה בידיו של ר' שמעון
לביא צ'יל עליה בידיו של ר' מסעד יה רקח
צ'יל". כאשר למשה רואים אנו כי בית
הידי הרובי בטרייפול ח'י ונושם ופעול במלא
עווזו וחכמי ורבבי לוב' הגאנונים והדגולים
מדרייכים ורועים את צאן מרעיטם ביד
רמה ובנאמנות.

בערוב ימי בשנת התקכטב 1762 בהיותו בן
27 שנה לעריך, עליה ר' דוד טיאר צ'יל
לארכ' ישראל ונפטר בבית עולמו במצוות
בכ'ג אדר התקכטב 1763.

זהה'ה שנתמנה בפה העירה ימים מעטים
והיה לו כח הזקירה דבר פלא וועללה לשמים
בעיר החדש טבריא תבנה ותוכנן
במהרה בימנו.

ר' אפרים טיאר צ'יל, בנו של הגאון ר' דוד
טיאר צ'יל היה חכם גדול בתורת הנגלה
 והנסתר. חכמים זקנים מספרים עליו שהיה
 יודע בעל פה כל סדר נזיקין וסדר נשים
 כולל הגمراה, רש'וי ותוספות. הוא נתמנה
 לדין ביום ט' מנחם אב שנת התקמ'ג ב-
 1782 ויסד ישיבת הקדריה על שמו. נפטר
 בשנת התקכטב 1823 בטבריה.

חכם נוסף ממשפחת טיאר באוטה תקופה
הוא החכם השלם הדיין המצוין ר' יהודה
טיאר צ'יל, שכונסח לחתימתו על מס
ה收拾ות, מצאים אנו את חתימתו בשנת
1783 על תקנת ההשבעה, דהינו תקנת יורשת
האישה שמתה בלי' ערע של קיימא. ביחד
 איתו ישבים בביית הדיין, ור' משה לחמש צ'יל.
אב בית הדיין, ור' דוד טיאר בספרי
אנתרופומציה נוספת ותשיבות מסווגת לנו ע"י ר'
aberham Adadi צ'יל המגילה לנו מפי סבו
ר' נתן Adadi צ'יל כי איזון שםעה מהרב
מור זקננו מאורות גען' לה'ה כי הרב דוד
טיאר אלמנה שסתורו היהו
כמזכיר בעניין זה עד שהורני דברי רשי

לහן סקירה קצרה על מעשה בית הדיין
בטרייפול בתקופתם של דייני
משפחה טיאר:
ר' שבתי טיאר בן דוד צ'יל אביו של ר' דוד
טיאר משמש כדיין החל משנת 1701 לעריך

אדאדי] שאל מה השיא'ן הלז ואמרו כי הוא
מתיקון הרב הגדור מורנו הרב דוד
טיאר זלה'ה עד מה רבבה השפעתו של ר'
דוד טיאר מבחינות תקופה תקונית, למדים
אנו מדבריו של ר' מרדכי הכהן צ'יל בספרו
הגיד מרדכי, כמהתיים שנה לאחר תקנת
קביעת כ'ג לחדר טבת ים משה שמחה
לדורות. ר' ראייתי גם בכנגאי אוחזים בזה
כמנהג טרפיטול. שאלתי את פי המורה צדק
שם ר' כסוס פלאח איר נתקן פה ולא היו
בנס, ויאמר כי שמע מזקני הדור שתקן
כן ר' דוד טיאר בן ר' שבתי מחבר הפitos'.

על חריפות של ר' דוד טיאר למדים אנו
մדבריו של ר' יוסף זרקה צ'יל מגורי רבבי
תוניס ורבו של ר' טיאר, הכתובים בספר
לימודי ה', היוצא לאור בשנת 1788, בעניין
פורים של חל במצאי שבת, האם מותר לחוץ
להchein טעמי המגילה מתוך המגילה ביום
שבת: "זהה ל' כמו שלשים שנה יותר בהיות
נמצא פה העירה החכם השלם הדיין המצוין
כבד מורנו הרב ר' דוד טיאר אב בית דיין
דקהילת קודש טראבלס ע"א והיינו
מתוחים בעניין זה עד שהורני דברי רשי'
הלו והודתי לו, ולא בושתי".

מספרו של ר' אברהם אדאדי צ'יל, וקרא
אברהם, למדים אנו על משפחחת החכמים
 והרבנים של ר' דוד טיאר צ'יל המכונה
בספר "אב בחכמיה": "ובנינו גם כן חכמים
גדולים ויצא בראשון מורנו הרב שבתי אשר
מן סיבת ההלר לארטיל [אלטיר] ומילך שם
וגם בנו של מורנו הרב שבתי הנזכר הוא
הידי רבי יצחק מלך שם והזקיר בספר חרוי
לב חלק א' חושן משפט דף ק'ה ובנו השני
של מורנו הרב דוד טיאר הנזכר רב' אפרים

לעריך בכבי יטרול פותח חמת ומלך שיט פטפט
קורכוois סקדוויס ח'אך כלהן סמה פט
הניליס **טראבלס** חמאנכ'יען'ן מפליס קדרשוועט
על ענן סטאלזון סטאלזון נאטעוועט פט זוש
ליך דקונט למתריך ולעשרה לטלייס וועל' ווועס ווועז קאנגעס קאץ כו
קדרום סקאלז עלייס וועל' ווועס ווועז קאנגעס קאץ כו
כיאטס קאט קאנגעס כו מנגרא' קה וויל'ן חילז'וועט
כהדר קאנגעס סקאמודס לעוז צאנטס פט זוש נאטע
על פיקס סלטו פטיך סנו' סטאלזון על כל גל' גל' ווועז
ויסס על כב'ק'וועס כו מוי טו' ווועז כו' ווועז
ויל'ז ווועז ווועז ווועז ערל' ווועז ווועז ווועז
כטוקטוק ווועז ווועז ווועז ווועז ווועז ווועז
ולען'ן אונקט פחו'ל' פטנטוועט כטנטוועט ווועז גאנטט טזוויז
כנורק נויזוין וכטנוויד קריין סט אל' ווועז ווועז
ספס ווועז ווועז ווועז ווועז ווועז ווועז ווועז ווועז
במי פול' בחורם חפור בגנותה נח'ש אדרור הווא
בויום אדרור הווא בליל'ה ווועז ווועז ווועז ווועז ווועז

MUSEUM OF LIBYAN JEWS

MUSEO DEGLI EBREI DI LIBIA

יום טוב שני של אלומות

מאת: יעקב חג'ג'-ליוח

תבשילין במתכונים צעירים ובכלים קטנים. זאת, על מנת לחנוך הילדים לקיום המצוות ואת הבנות גם את מלאכת הבישול; בטרפולי ובמיוחד ב"חארה", היו עוגרות קבועות של ילדים, במשר היום, בין הכתבים, לברך את בעלי הבית בשיר הנקרה "הו אטארונה הו אלגמאמה" (צליל משובש של מיני תבלינים). שיר, הכלול ברכבת "כה - חי" ו"חצכו לשנים רבות", כאשר מוסיפים ברכה בשירה עם חרוזים המקבלים לשם המשפחה, כמו: "האדי חוש דאור חז'א", תמה מראה ת'עטי הדג'אג' וכו'. ובתמורה, בני הבית מילאו כיסיהם של הילדים בשקדים, קליות ואגוזים ובקבוקיהם בגזוז ולימונדה.

שיא החגיגות בסיום הפסט, בא לידי ביטוי ב"לילת' אלכס' ואלנוואר", ליל החסה והפרחים". על השאללה, כיצד נהוג "לילת' אלכס' ואלנוואר", בקרוב הקהילות בלבוב? ענו וסיפרו לנו בערגה זקנין העדה: כבר בשעות אחר הצהרים בערבו יום שביעי של פסח, הורגשה תכונה אבכית בסמטאות הרובעים (ה"חארה"), שכונות וברחובות היהודים. בחורrios הרוקים טיילו חברות - חברות הלוך ושוב ברחובות ובסמטאות עם פרח מלבלב בידם ולובשים במחור מלובושיםם. ביום עברו הייתה זו תלבשות מסורתית (ראה נספח), שמתחלפת המאה, יותר ווותר, התחלפה בחילופיות אירופאיות ממיטב האופנה, אשר היו גם אלה, שחבשו מגבעת או תרכובש אדום.

ביום זה, בחורrios היו חולפים על פני עלמות החן הרוקות, שעמדו בפתחי בתיהן או בגזירות ובחלונות (במקומות מסוימים העלמה עברה טפס, שנקרה "חג'אכ", שפירשו כיסוי בצעיף, בכר העלמה

בחול המועד של פסח נהגים לקיים את מצוות "ברכת האילנות", הידועה בשם "סאנית' אט'אrik", בחיק הטבע, בשדות ובחוות בפאתי העיר מול שני עצי פרי בפריחתם ועורכים סעודה, מעין פיקניק של ימינו.

ביום שמניא עצרת, הנקרא "יום טוב שני של גלוויות", ובמים מצטופפים בכתி - הכנסת לשמעו את ההפטורה (גם בתרגום לערבית); יש הנהנים להתאסף בכמה בתים לקרוא בקהל ונעים את "שיר השירים" (בצורך תרגום בערבית); יש הנהנים לערוך "תיקון ליל שביעי של פסח", כאשר בגבב, כשמגעים ל"שירות הימים" בתיקון, נאספים כולם ואפילו תינוק בערישתו, ליד בית-הכנסה ושרים את השירה ציבורי; ביום זה, האחרון של חג פסח, בשעות הצהרים, היו הילדים ערוכים "סדר פסח" בצעיר אנפין הנקרה "ת'כלייט", הבנות הקטנות בישלו

היהודים, רבים מאנשי המשל, בני פמליותם ומקורביהם, ביקרו ברכube היהודי והיו מתבשימים ונוהנים ממנה איבריה זה. לא בצד, נאמר: "מי שלא ראה שמחת לילית אלכס ואלנוואר" בקרוב היהודי ללב, לא ראה שמחה מימי".

אותו לילה של "לילית אלכס ואלנוואר",ليل אסור חג הפסח, נקרא גם "ליל אלמיונה" (ליל המימונה). רוב המשפחות נהוגות, בסוף הערב, ללוש, מיתרת הקמח של פסת, חלות עגולות מתוקות עם כמון וצימוקים ובאמצעיתן ביצה קשה. חלות שנקרוות "בכלו למימונה", שאחרי לישת הבצק, מכסים אותו בעלי חסה ובבוקר, באסרו חג, אופיים אותו ומחלקים אותו לכל בני המשפחה. יחד עם "בכלו למימונה" טיגנו מעין חביתה עם "מרג'ז" וה"קדיד", שהוכנו לפני החג מבשר הכבש, שנשחט לכבוד החג, חביתה, הנקראת "עג'את אלמיונה", שמלחקים אותה לכל בני המשפחה. האמהות דואגות לשולח לבנותיהן הנשואות גם "בכלו למימונה" וגם מ"עג'את אלמיונה" (סנה). במצראת'ה, באותו ערב, יש שנганו להכין, מיתרת הקמח של פסת, "באוזן" וויצקים עליו תבשיל של "מרג'ז" ו"קדיד" מטוגנים בשמן זית, ומפזרים עליו מעט סוכר. אחרי תפילה ערבית, נהגו לעبور מטבח לבית, לבקר איש את רעהו, לטעום מהבצין ולבזר, האחד את השני, בברכת "עקבאל-דאיר".

במושאי אסרו חג של פסת, שהוא גם מוצאי יום המימונה, היהודי לב נהגים לערוך היוללה לרוב המקובל ר' כמוס ימין זצ"ל. הוא נולד בעמראץ', שבולג בשנת התה'י (1850), והוא בקי בחוכמת הנסתר ובעל קבלה מעשית, שחיבור ספר על הקבלה. הרוב נפטר ב-כ"ב ניסן שנת התה'ץ' (1930), ביום עוריכים את ההילולה לצארו, ברוב עם, במושב בית-שכמה (ליד אשקלון), שם השתקעו בני משפחתו.

פסקה להיות ילדה והפכה להיות "מחייבכה", כלומר בגורת, שהגיעה לפסקה. העלמות, היו לבשות מיטב תלכושת המסורתית, אשר בניגוד לבחרים, העדיפו, גם בתקופות מאוחרות יותר, לבוש את התלבושת המסורתית בליליה זה (ראה נספח), כאשר הן מאופרות לתפארה ועתויות עדים של תכשיטי כסף וזהב שונים. בחורו החולף ברוחבו הלוך ושוב, כאשר ראה, סוף סוף, את העלמה שכאן מצאה חן בעניין, היה אוצר עוז וצועד לקרהתה בכ"שנות,

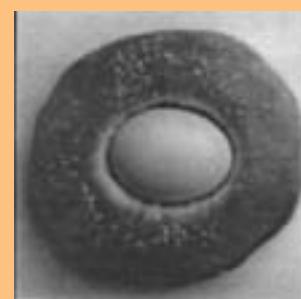
מתקרב אליה ומוסר לה את הפרח שביד. מסירת הפרח את היא, כי הוא מעוניין להתיידד עמה ולבקש את ידה בכא העת אם העלמה המאושרת והסמורה נאותה וקיבלה את הפרח, סימן הוא, שגם היא מעוניינת בידידותו ווזמן הוא לבוא לביתה עם בני משפחתו ולבקש את ידה, כאשר, לעיתים קרובות, השידור היה מתבצע כבר באותה ערב.

בחורים אשר התארסו לפני כן או החליטו להתארס בליליה זה, שלחו לאروسתם ולבני משפחתה טנא (سبقאת') מעוטר בעלי חסה וכו' זר של פרחים מלבלבים, פרוטות, דברי מתיקה (כמו קונפטי), יין, משקאות, בשום ומנתנות שונות. נשא הטנא (בד"כ) אחד מהילדים הקטנים מבני המשפחה, הולך בראש ואחריו משפחת החורו יידידי. בהיכנסם לבית האروسה מתקלבים בשמחה, במצוות טוב והילholes (זגארית') ומברכים במזל טוב ("מברוק"). כאשר קבלת הטנא, מהווים בעצם הסכמת הדדיות בין שתי המשפחות, שאכן ילדיהם יבואו בעתיד הקרוב בברית הנישואין. הורי העלמה עוריכים משתה לבני שתי המשפחות והידידים ולמי שידו משגת, זמן תזרחות ("עוואדייה") להנעים את הטקס, שהיא ממשך עד לשעות הקטנות של הליליה. במהלך הטקס האירושי, לוקח החורו את זר הפרחים והחסה שבטנא וחובט בהם קלות על ראשה של העלמה ומוסר לידה את הזר, בכר, הייתה מעין ברכה ואיחולים, שח' הזוג היו פורחים ומלבלים.

בלי קשר לנושא השידוכין, האירוסין וחג האהבה לזוגות הצעירים, בליליה זה היה נהוג, שככל ABI משפחה קונה חסה ופרחים וגהיגו לבתו היה חובט בהם קלות בראשי כל בני המשפחה, לאיחולי שנה ירקה ופורחת ואם המשפחה מברכת את כל הנוכחים בברכת "עקבאל דאייר". יש לציין, שבليلיה זה, שהייתה מלא שמחה ואירה חגיגית ברוחות

המימונה

מאת: משה ג'יעאן זרקיןא
חוקר מנהיגיהם ואורחות חייהם
של קהילות יהודיתLOB

ביום אסרו-חג של חג הפסח, נהגו יהודיתLOB ללבול לוש בצלק עם שמן. ועל זה מוסיפים כמון, סוכר וצימוקים. מכינים מהז'ה כמין לחמניות גודלות, שבמרקצן תקועות בצלים. אופים אותן בתנור ומחלקים אותן לכל

בני הבית. ללחמניות אלה קוראים "מימונה" (בדומה למילה "אמונה"). דעתות שונות נפוצו לגבי מנהג זה. בין היתר, יש האומרים שמנוגה זה בא להזכיר את האבלות על מותו של הרמב"ם זצ"ל, שהבשורה על מותו הגיעה יהודיתLOB בחג הפסח. טעם שהרב מרדכי הכהן דוחה אותו מכל וכל. אולם מתח

המחקר שערكتי התברר לי, שמנוגה זה מבוסס על מאמר חז"ל: "בנין נגאל, ובנין עתידין להיגאל". והנה רוב ניסן

עבר והגאולה לא באהה. لكن עושים את ה-"מימונה" שצורתה דומה לעין, לרמז על הכתוב: "כי עין יראו בשוב ה' ציון", כדי לנטוע בכל העם שבגולה, את הצפיה לגאולה, ולומר להם שאין להתייאש. וכי למרות שרוב חזודש ניסן עבר ועדיין לא נגאל, הרי יש עוד תקווה שהגאולה עוד בוא תבואה. על סמך הכתוב הנ"ל. "כי עין יראו בשוב ה' ציון".

מברחן בלבד וה'אדו ליישראלי

מאת: בנימין דורון דעדוש

aiczon וויסף לביא, שניהם נולדו בבלגיה, שניים חוו על בשרם את השואה שפקדה את יהודי לוב במלחמת העולם השנייה, שניהם היו במחנות הריכוז, הילדה לג'אדו והנער לבגן בלזן, הם נפגשו בישראל והקימו בית משפחתי לתפארת.

aiczon הפסקה קצרה ביקשתיו - וויסף למן הדורות הבאים שלנו - ספר ולט מעט על החיים בברגן בלזן.

"אני לא רוצה לחזור על זעונות ההרג שהגרמנים עשו ליהודים במחנה. למשפחות היהודיות מלוב קרה נס גדול, בעורתו של הצלב האדום הפכו לשביי מלכמתה בידי הגרמנים בשל עובדת היוננו נתינים אנגלרים - וכך ניצלנו מהשמדה. המשפחות שלנו, שהיו מרכזות בצריף אחד עברו בכל מיני מעבודות ווראות: איסוף גוויות, עבודות ניקיון וכו'.inally, בתוך נער הטילו תפקיד - לחלק בבעוקר "קפה" (מים עכורים) בעלי כלום ובצחרים מנת מרק קטנה ושתי פרוסות לחם לכל אחד בצריך שלנו. בגמר החולקה, הייתה מנקה את הסיר עם הcuppa ומוציא עוד חצי כוס מרק, וזה היה אוכל לכל היום."

aiczon, מה צריך לך מחנה הריכוז בג'אדו?

"במחנה הריכוז היינו משפחה בת שבעה נפשות - זוג הורים וחמשה ילדים. היינו בת 6. ריכזו אותנו בכיתן גדול כশש מכינה פרידה בין המשפחות. סבלנו ממחלות ורעל וגם גילחו לי את הראש בגל הכינים, אבל הדבר הקשה ביותר היה לשמעו את הבכי שבקע כל פעם מ"חדר" אחר, בכி שישמן כי מישחו נפטר. המבוגרים התפללו וקרוואו דברי תורה והבחורים הצערירים יצאו לחפור בור קבורה בכיתת הקברות סמוך לממחנה. בני המשפחה של עבדו בעבודות ניקיון ובכל מיין עבודות מחוץ לממחנה. תודה להשם שרדנו".

ויסף, אלו אירועים מיוחדים אתה זוכר מחנה הריכוז ברגן בלזן? לאחר שבבוקר השכם הייתי מחלק את

לפניהם הצהרים ואחחה"צ בתלמוד תורה, חני נער יהודי רגיל עד לפרוץ מלחמת העולם השנייה.

שבנגאי נכבהה בפעם השנייה על ידי כשבנאי נכבהה בפעם השנייה על ידי אחד הימים אח'ר שהליך אידי'ש אוטי אסיר שדי'בר יידיש ומעט עברית ושאל אותו אם עשו לי בר מצווה. ענית לו - שלא. לתחמתני נתן לי במתנה טלית, חיבך אותי ואמר עם הטלית זו תעשה בר מצווה והלך.

הגרמנים בשנת 1942, התרוקנה העיר מתושביה, בעלי נתינות איטלקית ומהגרים אחרים נצטו לעזוב ולהזoor לארכזיהם, חombs המכרע של בני הקהילה שלנו הוגלו למחנות ריכוז בג'אדו ומשפחתנו, שהייתה בעלת נתינות אנגלית נשלה לאיטליה. האחים שלי נשלחו למחנה סגור בצרפת ואני צילד קטן צורפתי לקבוצת נשים ושיכנו אותנו במחנה סגור סגור לעיר פירנצה, עד שהלכנו למחנה הריכוז ברגן-בלזן".

ויסף מתרגם, מיזיל דמעה, וכבר מבקש לסייע את הריאון. רעדעה אחותני, לנגד עני"ז זירה התמונה המזעצעת שלאחר תפילה שחרית כל אחד מהמתפללים היה ניגש ללוח המודעות בבית הכנסת לבדוק אם שם משפחתו מופיע בראשימת הנעקרם מהבית ומצויים להתייצב בקרן רחוב להסעה שאיש לא ידע לאן. לאחר

כאורחים של חבריו, בני עיר מבנגאי איבון וויסף לביא בכיתם הצנו בכתבים פגשתי זוג מלא שמחה ואושר שלאחר התலאות שפקדו את משפחתם הצלicho להקים בית בישראל, מלא גאווה על בנויהם ונכדיהם וכטב לבנו בתקופת המסתורית אומרת איבון, יש רק דבר אחד שלא עוזב אותנו: הסיטים והחולומות הרעים המלווים אותנו בלילה.

aiczon מספרת על תקופת ילדותה... משפחתנו הייתה די מובסת ולא היה חסר דבר עד מלחמת העולם השנייה כשימים אחד הופיע הקאפו היהודי והודיע לנו שם משפחתנו מופיע בראשימה שנטלהה בבית הכנסת ובפקודת השלטונותapaeshistim האיטלקים והגרמנים עליינו לעזוב את הבית ולנסוע ביחד עם עוד משפחות יהודיות. לא ידענו לאן, לא ידענו כמה זמן ולאחר נסעה של חמימות ימים בתנאי רעב ובצמא, כשהובילות אנו ישנים על החול המדבר הגענו למחנה ריכוז ג'אדו בלב היהודים מהאזור שלנו שבו התנהלה המלחמה הגדולה בין הגרמנים לאנגלים. למחנה הריכוז הגיעו כשהייתי בת שבע שנים כך שתקופת ילדותי הייתה די עגומה.

ויסף, האם הייתה לך ילדות שמחה יותר?

"נולדתי בבלגיה בשנת 1928 וכן זקונים למשפחה ברוכת ילדים, סבי היה הרב אליהו לביא - רב גדול ומוכר בלב כתוב ספר דת "מנוחה לחים" "אורח ישראל" גאולת ה" וכו'".

לכער, התיתמתי מהורי בגיל 12 ואחותי הגדולה טיפלה بي. החיים שלנו בבית התנהלו אمنם בצדעה אבל לא היה חסר דבר. למדתי בבית הספר האיטלקי היהודי

מלחמת העצמאות - יוסף (הראשון מלמטה) וחבריו - חטיבת הראל פלמ"ח

הכגדים הצבאים וננו לנו כובע טבלר, חולצה רוסית, מכנסי חקי ואמררו לנו שמעכשיו אנחנו קיבוצנים והעבironו אותנו לקיבוץ גבעת ברנר. ומשם עברנו לחברת נוער בקיבוץ שדה נחום. למדנו חצי יומ ועבדנו חצי יומ. בינוים, התגיסתי שمبرיכים בני נוער הארץ וביקשתי גם אני לבנות. כשהגענו תורי הלבשו אותי בחטיבת 'הראל' של הפלמ"ח. יחד עם חברי לקבוצה עברנו את כל הקרבנות של החטיבה.

לאחר השחרור מצה"ל הלכתי לעבוד בבניין וכך התחלתי את חיי האזרחים בארץ.

איבון - איך הייתה הפגישה הראשונה ביןיכם?

"עלינו לארץ בשנת 1949 והגענו למחנה העולים במחנה ישראל ויום אחד בא לבקר את משפחتنا בחו"ל צער שעבד בשדה התעופה בלוד ומתברר שהוא קרוב משפחחה רוחוק וכך נוצר הקשר עם יוסף". יוסף מוסיף: "כשאיבון הגיעו לגיל 17 בשנת 1954 הת谦טו והתגוררנו בדירת חדר ביפו בשל קשיים כלכליים נסעו לאנגליה וכן לארצות הברית לקרובי משפחה. לאחר חמישה שנים חזרו לארץ ובנינו את ביתנו בארץ.

איבון מוסיף בshima: "יש לנו בן ובת ושבעה ילדים. כפי שאמרתי קודם, תקופת הילדות הייתה קשה מאוד וכשאני רואה את ביתי, ילדי ונכדים" אני המאושר ביותר בעולם וכל يوم אני מתפללת שהשלום ישרור בארצנו והבניים החילيين יחזו לשalom הביתה".

יוסף מוסיף: "בערתי תקופת נעורים קשה מאוד ואני מודה לבורא עולם, שלמרות התלאות, הנזודים והקשישים הכלכליים הצלחנו להקים בית ומשפחה בארץ ואני אווש גדור יותר מזה".

נפרדתי מאיבון ו يوسف בחיבור עז ואמרתי "יש שותפות גורל בין כל היהודים בעולם באשר הם - ואתם, איבון ו יוסף שחוויותם את השואה ההוכחה לכם".

לצערנו לא יכולתי למלוד בבית הספר העברי שהחכilm העברים מארץ ישראל הקים, מפני שהייתי צריך לעוזר בכלכלת המשפחה. החלטתי להציג עצודה ב"קנטינה" בשם של הצבא ושם פגשתי את החילאים היהודיים, מהם נודע לי שمبرיכים בני נוער הארץ וביקשתי גם

היה לנו מורה מבנגאי ציון לביא שmeno, שהיא אוסף את הילדים لتפילה שחרית ... הינו יוצאים לצדעה במחנה כשאנחנו שרים פיוטים. האנשים במחנה היו מחכים לצדעה שלנו ...

בمدים אנגליים של חיל שהיה ציריך ליצאת לחופשה בארץ, נתנו לי הרבה ניירות מסמכים ביד ונסענו עד לאלכסנדריה. הגיענו למחנה צבאי -ומי שומר בשער הממחנה? - חיל' יהודי מפליטניה. ננטשתי למחנה, נתנו לי מיטה, אוכל וכל רחצה ואמרנו לי שאני ומספר בחורים נספחים נשארים במחנה לזמן מה כי אנו מעתה "חילאים אנגליים".

לאחר מספר ימים עזבנו את הממחנה,

עבכנו את תעלת סואץ, את מדבר סיני

והגענו לקיבוץ רביבים. בקיבוץ לקחו את

ה"קפה" בצריף, היה לנו מורה מבנגאי ציון לביא שמו, שהיא אוסף את הילדים לתפילה שחרית ואחר כך היה מסדר אותנו בשורות במחנה המפקדים והינו יוצאים פיוטים. האנשים במחנה היו מלחים לצעדת שלנו והשומרים הגרמנים עם הצללים לא הפיעו. נראה היה שהיא מותה לנו לצעד מוחר ונחשבנו לשבויים אנגלים.

באחד הימים אחר שחלמתי את ה"קפה" פגש אותו אסיר שדיבר יידיש ומעט עברית ושאל אותו אם עשו לי בר מצואה. ענית לו - שלא. לתקה מתנינת לי במתנה טלית, חיבק אותו ואמר עם הטלית הזה תשעה בר מצואה והלך. יותר לא ראיתי את האיש היקר הזה, והטלית שמורה אצל בבית עד היום.

לשמחתו, הרבה לפני השחרור מהמחנה ערך לי המורה בר מצואה בצריף עם הטלית שהאיש היקר נתן לי במתנה, הגברים הבראים השתתפו מבניין, הנחתי תפילין והתפללנו ובזה נגמר הטקס לשמחתם של בני משפחתי והמשפחות בצריף.

יוסף, متى ו איך השחרرت ממחנה הריכוז?

בתחילת שנות 1945 לקוו אותנו מברגן בלזן עד לגבול ספרד ומשם החלפנו רכבת והגענו לעיר ליסבון בפורטוגל. התקבלנו ע"י הקהילה היהודית שדאגה לנו לאוכל, מקומות לינה וכו'. לאחר תקופה קצרה הועברנו למחנה צבאי אמריקאי במרוקו, ואחריו חודשים עברנו העלי אותנו על אוניה שהפליגה לבנגאי והמשפחה התארגנה מחדש. חילקם הגדל של היהודים שהוגלו למחנות ריכוז - כבר שכנו הביתה ואנו חזרנו חסרי כל והמשפחה החללה להתארגן לבנגאי? איבון, متى חזרתם הביתה לבנגאי? אבי סיפר לי, שבסוף שנות 1942 לערך הייתה מחומה גדולה במחנה וכל הגברים נצטו לבוא למגרש המסדרים. היה חשש גדול מאוד שהולך להיות כל השהוא, כדי עבד יදוע שאיסוף הגברים נועד להוציא את הגברים להורג, אבל הוויה זו בוטלה. זמן מה לאחר מכן השומרים במחנה נעלמו ולמעשה הינו חופשיים אבל רוב האנשים היו חולים ותשושים. לשמחתנו, הדבר לא נמשך זמן רב והופיעו חילאים אנגליים עם רופאים ואחיות שטיפלו בנו וחולקו לנו מזון, וכל מי שהבריא נשלח לטריפול. כשהחזרנו לבנגאי, בערך במאי 1943, מצאנו את הבית הרוס בחלקיו והרכוש שלו נשדד.امي זיל מספרת שהלכה לחפש מצלחות כדי שנוכל לישון על הרצפה.

יוסף מתى עליית לארץ?

"כשהגעתי לבנגאי היהי כבר בגיל 17.

יוסף בנעריו

הצלומים באדיבות גدعון שרון ©

חפצים מספרים סיפוריים

במחסן של יעקב

יעקב קלוי, אוסף של חפצים היסטוריים ומספר סיפוריים המתגורר במשב בית מאיר מפגיש אותנו במחסן הסיפורים עם חפצים ופריטים מחיי היום יום - של פעם. מאת: פנינה זיו האם תזהו את החפצים? למה שימושו? איך מתחברים תרנגולות ומשכפיים?

חפצים ותמונה - שכלי מי שמצויה ומכיר, מזמן לספר את הסיפור, כדי שהקבוצות הבאות יהנו לשמעו אותו מסופר ע"י יעקב. יעקב, אדם מעוניין, בעל ידע רב וחוש הומור שאהבת הארץ זורמת בעורקיו, מפגש את המשתתפים עם העוזין "בית מחסן" - סמוך לשירות המspark.

בבית של יעקב קלוי, צופה לנוף הררי ירוק. ממנו נפרש מבט אל השפלה - העיר החדשה מודיעין, מפעלים נשר הסמוך לרמלה עד הים במערב. יעקב, חשמלאי במקצועו - מספר סיפורים מקזעיב בעל ניסיון רב, ידע וחוש הומור, מחזיר אותנו אחרת בזמן.

האם תזהו את החפצים? למה שימושו? איך מתחברים תרנגולות ומשכפיים? תרנגולות ומשכפיים?! ספרים, עיתונים ישנים וערימות "סנדוק" (ארגז), פריטים, מכונות לטחינת בשר ופתיליה ממש של אימה... מזードות שהגיעו עם העולים מקומות תלל... חפצים מהמעברה; מיתת הסוכנות הצנעה, הליפה במקלה "טוש" עם מיכל המים התלווי.

העליה ההמונייה של יהודי צפון אפריקה בשנות ה-50, מציצה מהחפצים ומעלה מאות דפי העיתונים של אותה תקופה. הנה

תמונה של האוהלים מתבוססים בבו צהוב המעברה של פרדס חנה. ופרטומת, מודעה הקוראת לתושבים הוותיקים בארץ, להגיעה למד עברי במושבי העולים שזה עתה נוסדו.

שותא יהודי לוב - באוסף הענק של ספרים, עיתונים, מכתבים ותעודות. מצו ידיע מדהים. יעקב מחזק ביד ספרון "לוח הארץ" משנת 41-42 (תש"ב), ובו ידיעה מיום 15.4.41: "התקדמות הגרמנית בלוב שותקה. בקרבת סולום על גבול מצרים בمبرיך טברוק מחזיקים צבאות הבריטים מעמד

במעלה הדרכ לירושלים, סמוך למחלף שורש, בתוך חורש ים תיכוני בנוף פסטורלי, נמצא המושב הדתי בית מאיר. המושב הוקם אחרי מלחמת השחרור על חורבותיו של הכפר העוזין "בית מחסן" - סמוך לשירות המspark.

במבנה ישן של לול לגידול עופות, נמצא "מחסן הספרים". כבר בכניסה לחצר המחסן נראה את המשורין ששימש את שר התהברות של מדינת ישראל (דוד צבי פנס). בתוך המחסן מוסדרים אלפי חפצים. המבקרים נהנים מרראה החפצים ומהסיפורים המרתקים של יעקב, סביב כל פריט ופרט. המעבר בין החפצים במחסן, שמן הראי לקרה לו 'מוזיאון ח'.

מאת: מזל רוכמן

כאשר נפלה לידי הזכות ללמידה קורס ביוגרפיה, התבקשתי לבחור בדמות עליה אכתוב ביוגרפיה. מיד עלהה במוחי אימוי חalto שמקה. בכל שיחה עם אימי תמיד הזכירה את תלאות העליה וההתישבות ומאוד רצחה שאכתוב על כן. אמרתִי אכן זכית לכתוב את הביוגרפיה של אימי ובזכותךvr כר' ביליטוי במחיצתה שעות רבות בלי לדעת שמהר מאוד היא תילקח מאיותנו. הייתה לי גאה מאד וחשבתי לעצמי "סוף, סופי אני נוננת לאיימי את מה שרצחה כל כן, מתנה ששויה איננו מוערך בכף ולא בהב". הדיתי לאיימי על שנותנה לי להיכנס לעובי הקורה ושיתפה אותה בדברים שלא ידעת עט עד כה, על חייה ועל חייה הקהילה המפוארת.

בשיותה איתה גיליתי שיש לאימה הלובית את היכולת לחבק שמונה ילדים זו זמן ולהוב אותם באותה מידה. יש לה תמיד תרונות שבתא שהיא שלפת מהשורול כמו קוסמת ומסוגלת לרפא חל משרותה בברך ועד שרפון לב. הן מנעות מעצמן, על מנת להעניק למשפחה, הן אהבות אהבה ללא גבול ומשפחה אצלן זה ערך עליון.

אימי, חaldo שמקה,
מכינה את הביססה

נולדתי במושב שכל תושבייהם עולים מלוב, אבל אנחנו, הילדים שלהם, רצינו להיות "צברים", המורשת של אבותינו לא כל-כך עניינה אותנו. עשינו רק את מה שנחוץ, חגנו את החגים לפי המסורת, אכלנו את המאכלים שאימותינו בישלו אבל לא טרחנו ללמידה את התבשילים הנדרדים כמו העשבנה, הקוקלה, הקוסקוס עם הטבחה, החוריימה, המסרן אל מחשי, המפרום כמוכן ועוד הרבה מטעמים המייחדים את העדה, אלא הלקנו לספרי הבישול, שרנו את שירי ארץ ישראל ובכלל לא חשבנו שגם לאבותינו יש שירים נදרים ולא הקשכנו לדברי הנוטalgיה שלהם אשר טמונהם בהם תרבות, ציונות... אילו רק הקשכנו....

בעקבות פטירתה של אימי ישבנו בימי השבעה הכאבם והקשבנו להמוני האנשים ששיתפו אותנו בסיפורים כיצד אימא "גענה" בהם או "השרה את חייהם" בצורה זו או אחרת, פתאום 'על לנו האסימון' - גדרנו אצל אישת מיוחדת כל כך שהיתה לנו הזכות לקרוא לה "אימה".

אני מתפלلت שייוו' לתובנות והכוונה להנציח את מורשתה האדריכלית. היא בחרצת העניקה לי את הכלים, כתת הצדור נמצא ביד"....

בעורף האויב..."

מה ידעו בא"ז על השואה בזמן אמת, בשנת 1940 לפני "הפטרון הסופי" של הצורר הנאצי הטלר "ימח שם???" כתבה בשנותן 'לוח הארץ' מיום 41, השנותן שהוא נפוץ בארץ ישראל-פלשתינה, מצטט עיתון אנגלי, המספר על כיבוש פולין. בידעה נאמר כי 600 אלף יהודים נרצחו לא רק ביריות אלא גם בתאי גזים.

סביר יעקב שmagala את המידע הכתוב במסמכים, שואל את המבקרים, אנשים בני +55 ביחסון הספרות, - האם ידעו עלvr? התשובה בד"כ מפתיעה. אנשים אלה מיודים כ'האנפומציה' זו על זוושות הנאצים בפולין. לא הייתה ידועה להם בזמן אמת.

ועוד, סבא יעקב פותח ספר מצחיב של צדוק אשלי וכו'. מסופר על טוימקון שהוא בגרמניה בתקופת השואה. בספר הוא מפרט את הדרכיהם בהן אפשר לתקוף ולהרוג את הטלר "ימח שם". הטלר נהג לנסוע בסרטוי התעמלות הנאצים במכונית פתוחה בכיתחון מופרז ולא חשש. ההנאהה בארץ לא הסכימה לדzon בפעולה שטיומקון הציע!

במפגש עם סבא יעקב ביחסון ההפתעות, יעקב מגלה לי את-תובנה שלו מלפני הפריטים, הידע הרב ומאות הספרים הנשזרים בכל ביקור חדש. "למה היהודים הצליחו בכל מקום אליו הגיעו עלvr תבל? מה הסוד של ההישרדות המופלאה למורות כל התלאות??" בעינוי התשובה פשוטה להפליא. השפה!!! יהודי רוכל שננדד מעיריה לעיריה ('טאף'), בחבל הארץ או ביבשת כולה, בכל פינה בעולם- היה לו תמיד שפה משותפת עם הקהילה- השפה העברית! הגיע ומיד קיבל הגנה מהקהילה במקומות. הגיים שיכלו לסמוך על היהודי הנודד והมงון- הפיקדו בידיו ידיעות, כספים ורכוש להעברה (בלזרות) מקום למקום.

אכן, מחסן חפצים וסיפורים וסבא אחד - מלא כרימו. אתם מזומנים בהתאם ביקרור משפחתי או בקבוצה במקום המופלא הזה.

אירועים וכנסים

מאת: יעקב חג'ג לילוף

בעיר בן שמן תוקם אנדרטה עם רחבה לטקסים לזכר הנספים בשואה בלבו.

תערוכת הצילומים נדירה של רס"ןAMILIAIM בצבא הבריטי רפי לוינסון שרית ביחידת מוביל המים במלחמת העולם השנייה בצרפת אפריקה. חנכת התערוכה ביום העצמאות אך הקהל מוזמן לצפות בה החל מ巧ה"מ פסח.

תמונה השער מייצגת את תקופת ישראל ביציאה משואה לתקופה המצית פרי عملו של האומן דוד סוזנה מירושלים. האומן שילב בין שני האלמנטים החשובים: מגן דוד סמל ישראל המתחדשת ומונרת שבעת הנקנים - מנורת בית המקדש.

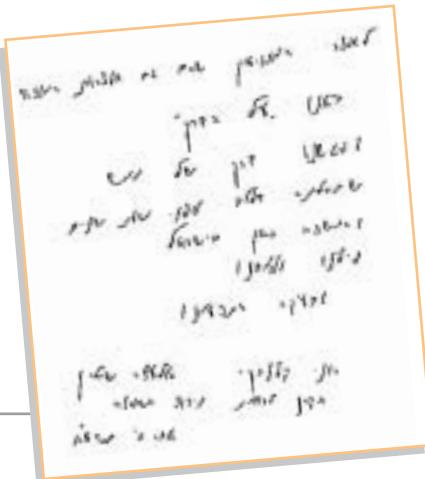

במרכז מורשת יהודי לוב" באור-יהודה, נפתח קורס "תולדות ומורשת יהודי לוב", שאמור להתפרש על 14 שבועות שבועיים, בני שעותם כל שעה, ואשר נוטלים בו חלק 40 משתתפים מבני הקהילה.

"מי שלא בא מפסיד..."

השיעור עבר בצל"ק. הנושאים מאד מענינים. לפעמים ההרגשה כמו לטלף היסטוריה. שמות ומושגים שנשמעו בבית פתאום עולים בשיעור ו哉ים מה עבר. היום דרבנו על מייסד הציונות אליה נחאסי. שנים שמעתי עלי. שנים התARBכvo המשפחות ולא ידעתי כמה אליה נחאסי היה כוכב בהיסטוריה הציונית והמודרנה. ואנו מרגש. אני צברת שנולדת הרכה שניים אחריה העלה ובכל זאת בת לעילם שמעתי על האנשים ועל מה שהיא. אז לא אהבת לשמעו היום זה מרטוק ומעלה אצל זיכרונות מהشيخות שהיו בבית אז.

בשיעור מידי פעם הערות ושיחות קצרות מהתרגשות זיכרונות. ידי העבר בגרו ושיבת התפזרה להם ככתר. מכירם לפחות חלק מהאנשים עליהם מדברים. חלוקם למד בכתבי הספר וזוכרים ומשתתפים. חלוקם מתרגש ומשתר בהיסטוריה האישית משפחתיות והכול באווירה מאד מל' כוך מתוך הפורים מרכז המורשת נעימה חברות".

אלעזר יעוז לנפגעי השואה

מאת: דינה דנון-דבאוש

אלעזר שטרן-יו"ר הוועד המנהל של הקון לרווחה לנפגעי השואה והמנכ"ל רוני קלינסקי ביקרו במרץ המורשת, נפגשו עם הי"ר מאיר כהлон וסיו"ר במוזיאון בהדריכתו של אבי פדהצור, האוצר. בספר המבקרים כתוב שטרן: "לאוציארי המוזיאון שהם גם אוצראות המוזיאון", "באים על הדרכך" ופגשנו דרך של ממש שחלילה בלוב לפני מאות שנים והמשכה כאן בישראל. גילינו ולמדנו ובעיקר התפעמנו".

אירועים מתוכננים בהרוב

טקס "ברכת האילנות" בניהול משפחת זרוק, המשך מסורת אבות של ר' רפאל זרוק ז"ל יתקיים ב- 21.4.11 במוסבץ יצץ.

ההילולה המסורתית של ר' כמוס ימין זצ"ל ב- 26.4.11 במוסבז בית-שכמה.

טקס "יזכור" לנספים במלחה"ע

השנייה, לקורבנות הפרעות בלבוב ולנופלים במערכות ישראל, והצדעה לצה"ל ולכוחות הביטחון, במעמד משפחות הנספים, הקורבנות והנופלים יתקיים ב- 5.5.11 ב"מרכז מורשת יהודי לבוב".

ה"זירה" המסורתית של ל"ג בעומר ב"צלאת' בושאייף" יתקיים ב- 22.5.11 במוסבב זיתן.

כנסים בנושא "זכיות ニצולי שואה" ביבת-ים, נתניה, אשקלון ים-המלח

בשותוף המשרד לענייני גמלאים, "מרכז הארגונים" ו"הארגון העולמי של יהודים יצאי לוב"

ד"ר

מרכז המורשת לקשר תקשורת

מאת: דינה דנון-דאכוש
בעקבות המהומות נגד שלטונו של קד'אפיקי, הארגון העולמי של יהודי לוב, עלה על מפת התקשורות הישראלית והזרה. אנשי המרכז הפכו למקוקשים כפרשנים ומומחים בענייני לוב.

בן פארסל הייעץ הפליטי של ריצ'ארד קניגהム-שגריר ארצות הברית בישראל והעוזרת הפליטית שלו מר'י סוטובי הגישו למרכז המורשת במלצתה החמה של הפרופסור יהודית רון שgam ליוויטה אותן. האורחים זכו לטסירות מיוחדות ממוזיאון בהדרכת האוצרabi פדצ'זר וקיבלו סקירה מקיפה, תחזיות, השלכות והאפשרויות להצלחת המהומות וкус שלטונו של קד'אפיקי.

על התרשםות האורחים מהביקורת יעד המכטב בו בין היתר נכתב: "ברצוני להביע את הוקרטית קבלת הפנים החמימה, לשינוי המתרך והמלמד ולשיחה מAIRת העינים שניהלו לאחר הסיום. המזיאון עצמן, וההדרכה האינטואיטיבית שצינו לשמעו, חשבו אותנו לתולדות מה מעניינות ועשירות, שטרם הכרנו. שנינו, בן ואני, חזרנו למשרד מרגושים ועם הרבה חומר למחשבה". עוד הם מבטיחים להפיץ את המסר של המזיאון ומרכז המורשת בקרבת השגרירות. רכשו יקרים ותומכים.

נכחים ואיתווים קאמ'ין

לשך התקשורות ליידידנו דוד סעדא מננתניה חה'כ משה כהילון היי לנישואי הבן עם מינוי גם לשער הרוחה לסולו ולעוז'ד רמי כובליל לנישואי הבת	לכליימו דוס להולדת הנכדאה ליידידנו סתרינה גואטה (לבית חדד) להולדת הנכדאה	ליידידנו רפאל (פילו) נחום-נקותה לנישואי הבן
---	--	---

הцентр עוד היום לחברות בארגון העולמי הייה שותף ותחילה להיעות...

- מופיע בכתב העת "לבלאוב"
  - הרצות למופעים ותקליטורים
  - זכויות השפעה בבחירות לארגון
  - עדכונים על פעילות שוטפות
- מחירים
100 ש"ח לשנה**
- להצטרפות: 03-5336272 03-5336268**

משתפים בצד ובסבל

משפחת פדלון יידידנו אבי פדצ'זר יידידנו אליהו סדור מבאר-שבע
(מנהל ואוצר מזיאון יהודי לוב) עם מות הרעהה דורה (יהודית) סדור ז"ל עם מות אם המשפחה טוני פדלון ז"ל מנוחתה עדן

משפחת פרץ מבית-ים עם מות הצדקנית רינה פרץ ז"ל הממקום ינחים אתכם בתוך שאר אבל ציון ירושלים

משפחת פלח מאור-יהודיה עם מות אב המשפחה חיים פלח ז"ל חביל על דברדיין ולא משתכחן

יידידנו מיניו כהן והרצל רג'יניאנו מרמת-גן עם מותה של הרעהה והאחות רינה כהן ז"ל הממקום ינחים אתכם בתוך שאר אבל ציון ירושלים

משפחת גלר מבאר-שבע יידידנו מוטי גלר עם מותה האה גרשון (אריק) גלר ז"ל מן השמיים תנוחמן ולא תוסיפו לדבאה עוד

משפחת זרוג מאור יהודה במותה האב מרצ'לו ז"ל מן השמיים תנוחמן ולא תוסיפו לדבאה עוד

משפחת שמחה משדה עוזיה עם מות אם המשפחה רחל שמחה ז"ל תנצבה.

יידידנו אלוף (מייל') שלום חי עם מות האם גאליה צג'ר ז"ל ולא תוסיפו לדבאה עוד

יידידנו שלומי לוייאני (ראש עיריית בת-ים) עם מות האב מאיר לחיאני ז"ל נשמהו בטוב תלין וזרעו ירש ארץ

יידידנו נסים לוזון מבאר-שבע עם מותו הפתאומי של הבן רפאל לוזון ז"ל מן השמיים תנוחמן

יידידנו משה גואטה מבאר-שבע עם מות האב סאס' גואטה ז"ל גראל (אריק) גראל ז"ל מן המפעלים וראשי הקהילה בעיר) חבל על דברדיין ולא משתכחין

משפחת משרקי מבנימינה עם מותה של ברוריה (לבית חכמוני) ז"ל מנוחתה עדן

רכז אקדמי יהודאי זיון (אלה)

ראשית ברכינו לציין לשבח את העבודת אסנת המזיכירה שעסכה בהפקה, פרסום, רישום, גביה והכל נעשה ברוח טוביה, בחירות, בסבלנות וסובלנות - "ישר חח!"
עבדות ההפקה נמשכה כחודשים עד שעתה הערב המאוחרות, המתנדבים עבדו במרץ וכולם יחד נהרטמו לשימה שהיתה הצלחה גדולה. זרם המתקשרים לבקשת חדרים נוספים לא פסק עד הערב האחרון, ולצערנו לא יכולנו לרשום את כלם מפאת חוסר מקום במילון הערב המופע. תכנון דרכי הגעה היה מדויק מאד ובוצעו כהלכה. האוטובוסים, עם רשותן נוסעים מכתובות שוניות אספו את האורחים מכל קצוות הארץ והביאו אותן לבית המלון.
200 חדרים התאכליסו, והאורחים הגיעו למקוםם בחדירותם. לאחר קבלת החדרים פנה כל אחד לדרכו - אם זה לביריה או לים - כל אחד הגיעו להזמר קובי רואון והציגת "הזוג המוזר" של שלומי נעים ברכות בפתחה, טקס חינה מפואר בליווי הזמר קובי רואון והציגת "הזוג המוזר" של שלומי נעים יהודית אנושי. בשבת התפילה בבית הכנסת כאשר 150 מתפללים תפילה בנוסח לובי עם החזן אילן זיארץ, אירית חג ונדהמה לי כמו ביום כיפור, קדושה רבה והיחוד שכולם לובים אוירה שמרבית המשתתפים לא היו **מייחדים**. הכל בניצוח שרביטם של אבי פדצ'ר אוצר המזיאן וי"ר הארגון העולמי מאיר כהлон.

שתירינה חדד, י"ר ועדת אירועים

מתה: משה זיגי זגדון

ג'יבוקים זיון...

לאחר ארוחות הערב נפגשו כל האורחים באולם, צפטו בשلال מופעים, החל מדברי פתיחה של שמעון דורון, ובהמשך סקירה, דוח ודברי ברכה של י"ר הארגון מאיר כהلون, שהעלתה על נס את פעילותם של כל אלה שנשלו חלק בהפקת האירוע, ולמתנדבים בבית המורשת. בתחום האומנותית **פצח** בשירה הזמר קובי רואון, שהDALIK את הקהל וגרם להתרפקות וגונגומים לשירה הלוכית. כמו כן נערכ טקס חינה מסורתית, עם מצעד של עלמות חן, ובונסף הצגה שהעהלה ע"י יהודית אנושי ושלומי נעים, שגרמו לקהל להתגלל מצחוק.

במהלך הימים הנוספים שיימי ושבת נערכו כמובן תפilocות, הדלקת נרותليل שבת ארחות עבר עם תפיריט של מנעמי העדה, נהנו מפעולות חופשיות מי ביג'קוז', בים, מי בבריכה וכי בחרצתה, מי ליד דלפק הבירה, המזון, השתיה והכיבודים היו בשפע, כמו שנוהג לומר, ".cid hamlan" והנהלת המלון עשתה את כל המאמצים מתחת לנו להרגיש שאנו אורחים מאד רצויים ובחתאם קיבלנו את הפינוקים.

אני יכול לסייע להודות למPAIR, לאבי פדהצ'ר, לרואון, לאסנת ו**ולימור**. וכמובן לוועדת האירועים על ההפקה הנהדרת

ריך פריחת החדרים הנפלאה, המקיפה אותן מכל עבר עם באו האביב החלה בימים אלה. כאמור האביב בפתח אם כי הקדים לבוא ולמרות מיעוט הגשמי, אמרנו קיבלנו את פניו בשמחה, יצאו לנו לחגוג את באו במשך סוף שבוע אורך, במקום הכى נמור בעולם הלא הוא ים המלח. ארבעה אוטובוסים מלאים, מכמה מקומות ריכוז ועד כל רכב פרטיאים ירדו להם, מি במרודות מכיוון ירושלים והאחרים במרודות המפותחים של כביש ערד. לעת צהרים הקדימו לנחות האורחים בני הקהילה בשערו של המלון, קבלת הפנים הבטיחה שאנו הולכים לחגוג בגדור. כיבודים שונים ומגוונים החל מפופקורן, גלידה, בירה, שתייה קרה, קפה ועוגות המתיקו והנעימים את זמן ההמתנה הארוך יחסית, עד לקבלת החדרים. ניתנו גם תיקים מסווגים שונים לאורחים, שהכינו סדר לוחות זמינים במהלך השהייה, כיפה לבנה עם הלוגו של הארגון הבני הקהילה. האוירה במקום 10 של לבולו ומספר דפי הסבר לבני הקהילה. האוירה במקום הומה של מפגש שניתי של חברים, עם הרבה טפichot על השכם, חיבוקים ונשיקות.

Un nuovo libro sullo scaffale

Presentazione:

L'ombra e la luce, di Jack Arbib

Daniel Mimun

Nel suo libro di recente pubblicazione "L'ombra e la luce", Jack Arbib riesce a ricostruire e a regalarci un affascinante ritratto dell'architetto Umberto Di Segni. Riesce, Jack a mettere in luce l'opera ma soprattutto a illustrare la vita così tipicamente ebraica di questo singolare personaggio, l'architetto Di Segni.

Umberto Di Segni è un ebreo italiano nato a Tripoli nel 1894.

E' un ebreo tripolino che ha tanto contribuito alla formazione architettonica di Tripoli.

Tornato in Italia per studiare e laurearsi, partecipa alla Grande Guerra e ferito, subisce l'amputazione di un braccio.

Ritorna a vivere a Tripoli e si lancia in una frenetica attività professionale.

Si dedica alla costruzione della Sinagoga Dar Bishi, inaugurata nel 1923. Jack riesce a trovare una documentazione fotografica eccezionale di questa "Sla" con documentazioni risalenti al 1923 e con fotografie dello stato attuale di ciò che rimane di questo prestigioso tempio, adibito oggi a dormitorio per poveri immigranti africani in viaggio per l'Europa.

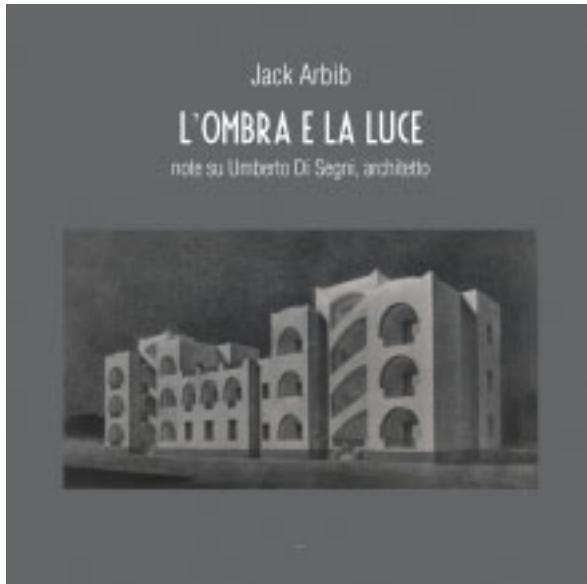
La Sinagoga Dar Bishi era adiacente alla Slat Kbira, il tempio maggiore di Tripoli, nel cuore della Hara.

Fra le opere di Umberto Di Segni vediamo uno studio per la prestigiosa Piazza Cattedrale, la recinzione del Palazzo del Governatore che in seguito sarà conosciuto come il Palazzo Reale, gli interni dell' albergo Miramare, per citarne solo alcune.

Ma anche la scalinata del Monumento, che fu luogo di riunione e assembramento degli abitanti della Hara.

Jack mette continuamente in evidenza l'impegno di Umberto Di Segni in rapporto con l'ambiente ebraico in cui viveva e di cui faceva parte: il progetto per le Case Popolari per gli israeliti indigeni e la sua carica come assessore della Comunità Ebraica di Tripoli.

Nel dopoguerra Di Segni è un uomo oramai stanco,

fortemente provato dal periodo bellico, e deluso per il grande tradimento del re che firmò le leggi razziali. Dopo aver assistito alla partenza della grande Alia' lascia la Libia e si sposta a Roma. Ma per poco tempo, poiché nel 1949 emigra in Israele, col figlio Vittorio e scrive alla moglie e alle figlie di raggiungerli in Israele. Le donne partono subito con la nave Galila, per ricongiungersi in Israele.

Si stabiliscono a Natania dove Di Segni ricontra il Maggiore Arkin che aveva conosciuto e con cui aveva collaborato a Tripoli, allorchè questi era il sindaco

di quella città. Il maggiore Arkin si adopera per assorbire i tripolini nella città di Natania, si reca continuamente nella maabara di Beit Lid, si da fare per aiutare e incoraggiare gli ebrei tripolini.

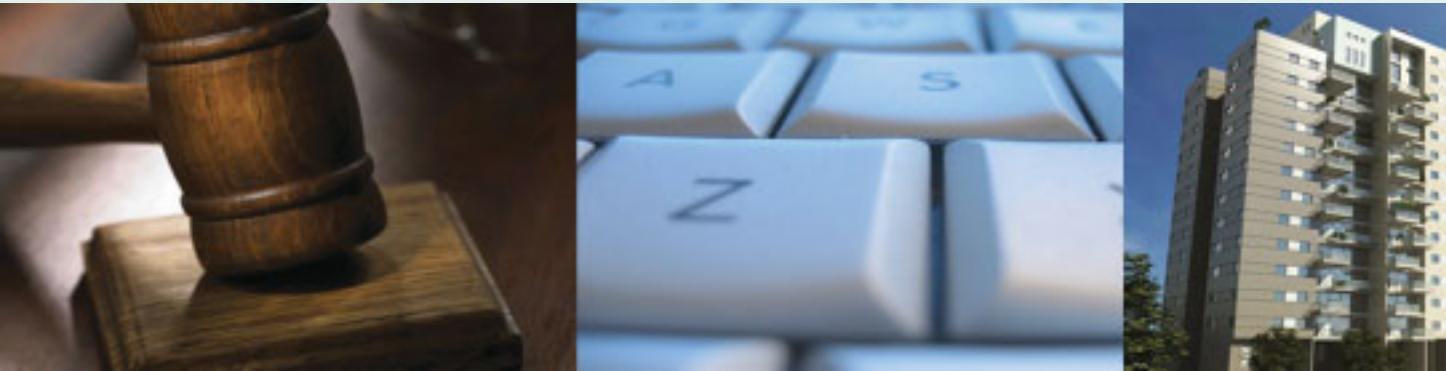
Di Segni, oramai affetto dal morbo di Parkinson, non è più tanto attivo con le sue realizzazioni architettoniche. Ci rimane solo un suo studio del Viale Weizmann a Natania, di tutto il suo periodo in Israele.

Muore dopo circa dieci anni ed è seppellito a Kiriat Shaul.

L'opera di Jack Arbib è molto particolare: una ricerca quasi impossibile di documenti, fotografie, tracce di un passato tripolino senza aver accesso agli archivi libici. Riesce, Jack, a far rivivere un personaggio così singolare, un ebreo italiano nato a Tripoli e divenuto tripolino a tutti gli effetti, un artefice della architettura di questa piccola città italiana di stile fascista, un ebreo che tanto aveva fatto per lo stato italiano per poi essere discriminato e rifiutato, come tutti gli ebrei di quel periodo.

Un tripolino che dopo il pogrom del 48 decise che non c'era più futuro per lui, ebreo, nella sua patria e fece la sua alia in Israele.

L'opera di Jack è molto precisa, dettagliata, ricca di riferimenti bibliografici e di note ricavate da testimonianze, racconti, ricerche accurate. Un racconto appassionante, carico di emozioni e sentimenti, nel ricordo di una patria da cui è stato esiliato. Un libro che ogni tripolino dovrebbe leggere, per sentire ancor di più quanto fosse stata dominante la presenza ebraica a Tripoli.

Daniel Mimun

Gli ebrei libici cominciarono ad emigrare in Israele già negli anni venti. Poche persone, idealisti e sionisti.

La grande Alia' comunque avvenne nel 1948 e nel 1950, allorché, in seguito ai pogrom e alla convinzione che non ci fosse più un futuro per gli ebrei nel paese natio, circa il novanta percento della comunità ebraica si trasferì in Israele. In totale circa trentacinquemila persone.

Come in tutte le Alia' nel mondo, anche questa era costituita da un nucleo di giovani idealisti che funsero da volano per creare un movimento di massa.

Le condizioni di assorbimento degli immigrati in Erez Israel erano drammatiche. I tripolini, e con questo termine voglio indicare tutti gli ebrei

Inserimento della

libici, sia che provenissero da Garian, da Misurata, da Zavia, da Bengazi e da tutta la Libia, furono insediati nelle maabarot, qualcosa fra accampamenti in tende e bidonville, al freddo, con il terreno circostante ancora sterrato, senza acqua corrente né elettricità. Vigeva il regime di razionamento e ci si poteva approvvigionare di cibo solo disponendo di una tessera.

I tripolini furono stanziati in una serie di Moshavim, insediamenti agricoli comunitari, in una fascia che si estendeva dal nord al sud del paese, da Alma, Dalton giù giù fino a Shuba.

Lontano dai centri urbani di Tel Aviv e Haifa, i tripolini lottarono per la sopravvivenza, fra sacrifici e privazioni incredibili. Provenivano da una vita condotta in piccoli centri urbani, dediti all'artigianato o al piccolo commercio. Furono improvvisamente trasformati in agricoltori, operai edili o soldati. La vita che condussero negli anni cinquanta e sessanta fu dura, difficile, fatta di privazioni e fatiche. Due anni di servizio militare, per uomini e donne, continui richiami alle armi nella riserva, almeno un mese all'anno. Esposti agli attacchi dei feddayn sulle zone di frontiera, contribuirono a trattenerne gli attacchi difendendosi strenuamente. Un sistema fiscale fra

i più severi ed esigenti del mondo. Cio' nonostante, però, nel giro di una sola generazione riuscirono a integrarsi in maniera esemplare nel tessuto della società israeliana. Riuscirono, come gli ebrei dappertutto nel mondo, a mandare i propri figli alle scuole superiori e ad evolversi in una società fra le più progredite del mondo.

Settecento sono i soldati tripolini che hanno perso la vita nelle varie guerre. Diciassette sono stati insigniti della decorazione Oz Lemofet, una delle massime decorazioni al valore militare.

Tripolino è il pilota che riuscì a salvare e riportare in patria il pilota dell'aereo in cui Ron Arad era il navigatore.

Tripolini sono stati alcuni generali delle Forze Armate, mentre molti tripolini hanno servito con onore nel glorioso corpo del Commando Navale.

Tripolino è il Comandante in capo della polizia penitenziaria, così come tripolini sono stati alcuni Comandanti in capo delle forze dei vigili del fuoco.

Ancora, un tripolino, Carradi, è stato il Comandante in capo delle forze di polizia.

In medicina diversi medici e chirurghi.

comunità tripolina in Israele

Uno per tutti, Victor Guetta, cardochirurgo di fama mondiale . Svariati deputati e oggi un ministro e due vice ministri. Direttori generali di ministeri.

Cosiccome tripolino e' il vicepresidente della Bank Hapoalim, uno dei maggiori istituti bancari del paese.

Nell'ambiente universitario troviamo professori tripolini in molte facolta', ricordiamo solo Eli Gerbi, specializzato in microelettronica. Giudici, giudici donne, avvocati di grido e procuratori distrettuali.

I sindaci di comuni e citta' che sono tripolini non si contano neanche. Giornalisti, opinionisti.

Il calcio e' dominato da una presenza tripolina. Solo alcuni nomi, Saban, Avi Nemni, Drik, Barda sono o sono stati giocatori della squadra nazionale. Cantanti di musica leggera , orientale e non, David Deor, Anat Seraf, Miriam Meghnagi, Eli Luzon solo per fare alcuni nomi.

Costruttori edili che hanno costruito imperi finanziari.

Fra tutti emergono Shalom Tshuba e Koby Mimun, che controllano il cento per cento delle furniture di gas dell'intero paese per i prossimi cento

anni e che sono due finanzieri a livello mondiale, ovunque nel mondo conosciuti e rispettati. Si ritiene che l'impero di Tshuba riesca ad assicurare il posto di lavoro a circa duecentomila dipendenti.

Tshuba e Mimun, per inciso, da ragazzi crescevano in un ambiente poverissimo, andavano in giro con le scarpe tagliate sul davanti, per poterle portare ancora un anno o due, e con i ferretti sotto le suole, come tutti i bambini delle maabarot. Vi furono pero' anche immigrati che arrivarono da Tripoli con ingenti capitali e che costituirono imprese economiche di dimensioni nazionali. Raffaele Habib e Pio Nahum, per citarne qualcuno. Quest'ultimo creo' la rete di autotrasporti che lego' Eilat al resto del paese, nei primi anni 50.

La cucina tripolina va per la maggiore, oggi in Israele. Ovunque nei ristoranti vengono richiesti mafrum e haraimi, due piatti oramai popolari in Israele.

Questa e' una lista molto ridotta delle persone di maggior risalto, ma numerosi sono i piccoli imprenditori, costruttori edili, commercianti, importatori che costituiscono il nerbo della comunità tripolina. Non e' poco, anzi e' moltissimo, se si considera l'esiguo nucleo originale in una popolazione oggi di oltre sette milioni di abitanti.

I giovani tripolini sabra, pur integrandosi nella società israeliana circostante mantengono ancora una dominante identità congenita. Numerosi sono nel paese le sinagoghe di rito tripolino, dove le slehot e i tehelim che salgono al cielo hanno esattamente le stesse inflessioni, lo stesso accento e la stessa "r" con cui risuonavano all'interno della Sla' Kbira. Diversamente da quanto sia avvenuto ad altre comunità stanziatesi in Israele, la comunità tripolina e' rimasta molto ligia alle proprie tradizioni, molto conservatrice, sia da un punto di vista di osservanza della liturgia religiosa che anche di usi e consuetudini.

Nel 1967 e negli anni immediatamente successivi, ci fu una nuova Alia', di circa due o tremila persone. Fu una alia' diversa, via Roma e Milano, in cui le condizioni di inserimento non erano più così difficoltose come nel 1948.

Fra questi nuovi emigranti si distingueva un gruppo di giovani professionisti di condizioni economiche agiate, già inseriti nella società italiana, che fecero l'alia' poiché fortemente sionisti e idealisti. In genere si sono comunque tutti integrati nel nuovo paese con discreto successo.

Hammus Guetta, Roma

Prima del 1947 gli ebrei in Libia erano circa 50.000, dopo la fuga nel 1967 rimasero in meno di 20 persone.

Un primo esodo ci fu dal 1947 al 1953, quando lasciarono la Libia quasi tutti.

Un secondo esodo ci fu nel 1967, perseguitati dagli arabi di riflesso all'odio scaturito in seguito alla guerra del 1967 tra arabi e israeliani.

Lasciarono la Libia 6.000 persone; di cui, circa 3.000, andarono direttamente in Israele. A Roma si fermarono circa 2.500 ebrei provenienti da Tripoli ed alcuni da Bengasi.

In Italia gli ebrei Libici hanno avuto un successo straordinario, erano già al loro arrivo, dei migliori affaristi di Libia. Si tratta di 2.500 ebrei che in pochi anni sono riusciti a dare lavoro in Italia a più di 50.000 persone. Hanno aperto attività nuove, ed hanno acquistato quelle di commercianti stanchi senza più idee, cambiando le regole del gioco. Fino a ieri il commerciante comprava a 10 e vendeva a 20, il libico ebreo, abituato a trattare alla maniera dei shuk arabi, compra maggiori quantità pagando un prezzo inferiore e si accontenta di un ricarico inferiore, per esempio compra il bene a 6 e lo rivende a 9. In gergo calcistico sportivo si direbbe che non c'è partita, ovvero il tripolino la spunta, guadagna, fa circolare tante merci, denaro, crea guadagno e posti di lavoro.

Poi inizia a diversificare i suoi investimenti, in borsa e nel settore immobiliare, dove costituisce un difficile concorrente per gli operatori locali (bli ain arraè, aggiungerebbe la nonna). Ma cosa hanno lasciato dietro di sé? e cosa hanno perso gli ebrei in questo viaggio di successi economici? Il trasferimento fisico nella nuova relata italiana ha dato la possibilità di avere un grande

I Tripolini che vivono a Roma

territorio di azione, basti pensare che in tutta la Libia nel 1967 la popolazione era meno di 2 milioni di abitanti, mentre a Roma vivevano nel 1967 concentrate 4 milioni di anime, oltre al resto d'Italia, un territorio nuovo da conquistare. L'approdo e la situazione economica del momento, siamo negli anni di consumismo e sviluppo, permette ottimi risultati, e gli ebrei scaltri amanti del rischio, si lanciano in attività senza esitazione. Abituati in Libia a trattare con Italiani, americani, inglesi, tedeschi, maltesi arabi, gli ebrei di Libia, il loro successo non va spiegato solo con la conoscenza delle lingue e delle mentalità altrui. Fuggiti dalla Libia, lasciato quasi tutto, ripartono da zero, con la consapevolezza che a meno di zero non si può andare, si buttano negli affari, laddove altri temono il rischio, il libico si butta a capofitto, con figli moglie e nipoti.. yalla si lavora !! Chi apre attività in zone turistiche ne raccoglie grandi risultati, ma anche chi non ha un'alta scolarizzazione impara subito i trucchi del nuovo mondo, e presto diventa imprenditore. Le insidie in un nuovo territorio non mancano. Il periodo in cui gli ebrei approdano a Roma è florido e propizio agli affari, ma qualcosa che già era presente in Libia, insidia la comunità. I ceti sociali si appianano, ovvero gli ebrei Libici pur provenendo da diverse classi sociali, come d'incanto abbattono queste barriere e si cercano l'un l'altro.

Ogni compaesano diventa un pezzo prezioso, testimone delle proprie radici e vecchie usanze, povero o ricco, colto o meno, poco importa, ogni uno era parte di un mondo, una esperienza irripetibile

Ma a Roma l'insidia più grossa è alle porte, e i matrimoni misti aumentano velocemente. Purtroppo questi matrimoni misti e l'assimilazione sono il pericolo più grave per la comunità Libica d'Italia

1966. Ragazzi ebrei a Tripoli

Famiglia a Tripoli in festa 1967

Il "Parlamento" degli Ebrei Libici

Meir El Saiegh (Israele)

In un caffè della bellissima piazza "Rambam" o come la chiamano tutti "Kikkar Ordea", a Ramat-Gan, si radunano quasi ogni giorno, una comitiva di persone, che hanno in comune due cose, uno: sono tutti nati nella Libia, due: malgrado la loro età, sono tutti giovani "dentro". Parlo dei nostri simpatici e arzilli pensionati. Il loro ardore, la logica, e la foga delle loro polemiche ha conferito a questa comitiva, un meritato appellativo: "Il Parlamento degli Ebrei Libici".

Risaltano in questo "Parlamento", Sergio Dujeb e Alfonso Drikes.

Sergio, perfetto gentiluomo e grande sportivo Tripolino nei tempi passati, è la quintessenza della gentilezza. I suoi modi di fare e il suo tono pacato, fanno ricordare l'attore francese Maurice Chevalier.

La sua vasta istruzione e la sua cultura fanno stupire tutti, non esiste argomento di cui non ha qualcosa di intelligente da commentare o ribattere, e questo rende la conversazione con lui, un vero piacere.

Alfonso Drikes, persona carismatica e simpaticissima, pure lui grande sportivo nel campo del calcio del passato. Penso che con i suoi 87 anni sia il più anziano di tutti. Altri membri del "Parlamento" sono l'affabile Raffaele

Zanzuri, sempre sorridente e gioviale, ha sempre qualche aneddoto o barzelletta divertente da raccontare, Moshe Ghettz, Dino Naim, Joseph Luzon tutti persone molto distinte, e altri ancora.

Ogni tanto arriva al "Parlamento" anche la signora Ada Pinzi che pur essendo Livornese di nascita, si trova a suo agio e si diverte a conversare in Italiano con gli altri.

Per queste persone il tempo pare sia fermato. Più di una volta mi è capitato di sentire discussioni su fatti accaduti nella Libia 60 anni fa, come se fossero accaduti ieri.

Le conversazioni sono in Ebraico mescolato con l'Italiano e l'arabo particolare degli ebrei della Libia. Succede spesso che passanti si fermano incuriositi sentendo il fiorito vociferare del "Parlamento".

Fra un cappuccino e una birra, un argomento segue l'altro, e gli argomenti per discutere non mancano mai, sport, politica, religione ecc...., le polemiche si accendono, quando si parla degli anni passati nella Libia. Su questo argomento tutti hanno qualcosa da dire, da ribattere, da aggiungere.

Chissà forse per il fatto che discutendo del passato si sentono come trasportati da una macchina del tempo nei bei tempi della loro gioventù.

Meir El Saiegh (Israele)

La Vendetta

di Lazu Gabbai Serussi

"Con mano ferma gettò la bomba a mano dalla finestrella della panetteria, e si allontanò correndo all'impazzata. Il boato attraversò tutto il quartiere, le luci delle abitazioni si accesero, e grida cominciarono a levarsi in tutto il quartiere arabo"

Molti atti di eroismo furono commessi dagli ebrei Libici durante i pogrom in Libia, fra questi, quasi sconosciuti, gli atti di eroismo di Yakov Gabbai Serussi e di sua sorella Lazu.

L'episodio mi è stato raccontato tempo fa da un loro nipote, Joseph Gabbai Serussi, un costruttore di case molto conosciuto di Netanya.

Molto vicino alla Hara Lakbira di Tripoli, il grande quartiere dove abitavano gli ebrei, c'era un quartiere arabo di nome Babhar, e da esso il 12 Giugno 1948, vigilia di Shavuot, nelle ore del pomeriggio, quasi un mese dopo la proclamazione dello Stato d'Israele, uscirono una moltitudine di arabi scalmanati con l'intenzione di sferrare un attacco, e di fare strage degli ebrei che abitavano nella Hara.

Gli ebrei quando sentirono il vociferare e le grida coincitate di quell'accozzaglia di gente che si avvicinava, non si persero d'animo, e iniziarono ad organizzarsi in gruppi per difendersi meglio.

Uno di questi gruppi era composto da macellai della Hara Lakbira, capitanati dal prode Yakov Gabbai Serussi, un giovanissimo macellaio di 22 anni..

Gli ebrei Tripolini, non avevano dimenticato il pogrom del 4 Novembre 1945, accaduto quasi tre anni prima.

Ricordavano bene le vetrine frantumate dei negozi devastati dalla furia araba, le sinagoghe depredate in fiamme, e le folle di arabi che si davano al linciaggio trucidando, sgozzando e anche bruciando vivi più di 140 ebrei, e ferire alcune centinaia.

Tutto ciò nella più totale indifferenza dell'amministrazione militare Britannica.

Per fare retrocedere gli arabi che erano armati di bastoni, spranghe di ferro e coltellacci, gli ebrei innalzarono alcune barriere con tutto ciò che trovavano a portata di mano, e iniziarono a lanciare su di loro sassi e bottiglie incendiarie.

Insieme a loro si unirono molti ragazzini della Hara. I sassi e le bottiglie incendiarie, sebbene parzialmente, fecero il loro effetto, e alcuni di questi arabi preferirono fare dietro

front, ma c'erano ancora molti che non mollavano. Gridando come scimmie impazzite, si avvicinavano sempre di più alle prime case della Hara.

Yakob incurante della sua incolumità lottava come un leone, dava ordini incitando i suoi compagni, lanciava bottiglie incendiarie, assestava pugni a quegli arabi che riuscivano ad avvicinarsi troppo, e con il suo esempio incoraggiava tutti gli altri.

Il capo di questa banda di arabi, un certo Amar Abu Chlal, proprietario di una panetteria, conosceva Yakov. Gridando e gesticolando come un ossesso, gli intimò di retrocedere, minacciandolo che se non avesse obbedito gli avrebbe sparato.

Queste minacce non intimidirono l'ardimentoso Yakov, che continuò la sua battaglia.

A questo punto Abu Chlal estrasse una rivoltella e senza farsi tanti scrupoli, fece fuoco colpendolo alla testa. Yakov cadde ferito a morte.

A quanto pare questa terribile scena, assieme alla paura di essere acciuffati dalle autorità Britanniche, fece desistere gli arabi dal loro intento, e così iniziarono a battere ritirata.

Yakov agonizzante, fu portato alla sinagoga Dar Aserussi nella Hara Lakbira, dove morì poco dopo.

La sorella di Yakov, Lazu Gabbai Serussi, una bellissima giovane di 35 anni, dopo la morte dell'amato fratello, non si dava più pace, il fuoco della vendetta le ardeva nel petto, viveva ormai solamente per realizzare un solo scopo: vendicare la morte del fratello.

Sebbene avesse sporto denuncia alle autorità Britanniche, sapeva che erano degli inetti, e che sarebbe passato molto tempo fino a quando avessero finito le indagini. C'era anche il fatto che Abu Chlal, alle accuse di avere assassinato Yakov, affermava, sostenuto dai suoi amici, che lui non aveva affatto partecipato all'attacco della Hara.

Dal giorno della sua morte, Lazu, stentava a prendere sonno, e accadeva spesso che durante la notte, si alzava di soprassalto, gridando tutta sudata e tremante dopo un

ennesimo spaventoso incubo.

Un piano cominciò a delinearsi e a prendere forma nel suo cervello.

Senza raccontare nulla a nessuno iniziò a pedinare l'assassino di suo fratello, cercando di conoscere a fondo i suoi spostamenti giornalieri. Tutti questi spostamenti venivano annotati meticolosamente in un piccolo taccuino che custodiva gelosamente.

Per non dare nell'occhio, quando bazzicava vicino alla panetteria di Abu Chlal, si avvolgeva in un grande scialle che le copriva anche la testa, e molti non conoscevano, la prendevano per un'araba.

Molti mesi durarono questi suoi pedinamenti, e quando pensò che il momento della resa dei conti stava avvicinandosi, contattò alcuni membri dell'Haganà, che all'epoca avevano il compito di imbarcare gli ebrei di Tripoli per trasferirli in Israele.

Lazu raccontò loro tutta la storia, e i giovani dell'Haganà sebbene riluttanti, decisamente alla fine di aiutarla a mettere in atto il suo piano.

Le diedero una bomba a mano, non prima di averle spiegato ben bene come usarla.

E così una sera svicolando di nascosto dalla sua abitazione, avvolta nel suo grande scialle, Lazu, la Nemesi personificata s'incamminò silenziosa e determinata verso Babhar, il quartiere arabo vicino.

Sapeva che di solito, a quell'ora Abu Chlal lavorava solo nella sua panetteria.

Lazu, malgrado la consapevolezza che stava mettendo a repentaglio la sua vita, se fosse stata scoperta con la bomba

a mano nella borsa, continuò il suo cammino, raggiunse la metà, e si appiattì contro il muro della panetteria dove c'era una finestrella.

di Abu Chlal accompagnare cantichiamo una canzone araba in voga a quei tempi che stavano trasmettendo alla radio.

Senza saperne spiegare il motivo, si sentì all'improvviso calmissima. Un senso di pace la pervase tutta.

Tutti quei lunghi mesi di preparativi per mettere in atto la sua giusta vendetta stavano avvicinandosi all'epilogo. incubi che l'avevano tormentata da quando morì suo fratello, non sarebbero più tornati: giustizia stava per essere compiuta!

Con mano ferma gettò la bomba a mano dalla finestrella della panetteria, e si allontanò correndo all'impazzata.

Il boato attraversò tutto il quartiere, le luci delle abitazioni si accesero, e grida cominciarono a levarsi in tutto il quartiere arabo.

Amar Abu Chlal era intontito, tutta la panetteria era piena polvere, non vedeva quasi nulla, mattoni erano sparsi dappertutto, alcune travi cadute dal soffitto ingombbravano la stanza, il pane imbrattato di sangue era tutto sparagliato sul pavimento, non capiva ancora cosa era accaduto, si accorse di essere ferito in alcune parti del suo corpo, la polvere lo soffocava, decise di alzarsi e uscire fuori per respirare meglio, ma si accorse che non poteva muoversi, le sue gambe rifiutavano di obbedire.

Abbassò lo sguardo cercando di capirne il motivo, e vide qualcosa poco distante da lui.

All'inizio come in uno scenario sfumato e sfuggente, non si rese conto di che cosa si trattava, poi aguzzando lo sguardo cercando di vedere meglio attraverso la coltre di polvere che avvolgeva la stanza, i suoi occhi captarono la terribile scena e la trasmisero al cervello.

Un lunghissimo grido selvaggio scaturì dalla sua gola: quello che aveva visto poco distante, erano le sue gambe saltate via dallo scoppio della bomba, e quello che rimaneva ancora attaccato al suo corpo, erano due monconi, poltiglie sanguinolenti, che zampillavano sangue.

Gridando furiosamente come un pazzo, con gli occhi fuori dalle orbite, cercò annaspando di trascinarsi fuori, ma i monconi stropicciandosi con il pavimento pieno di detriti, gli procurarono fittissimi lancinanti dolori che lo fecero desistere.

Continuò a gridare a squarciaola, farfugliando frasi senza senso, poi per sua fortuna, svenne.

Fu portato poi all'ospedale, dove morì pochi giorni dopo.

La nostra eroina, Lazu, dopo essersi allontanata di corsa dal quartiere arabo, salì su una carrozza che l'aspettava assieme ai due amici dell'Haganà, che dopo averla accompagnata al porto, la imbarcarono quella notte stessa su una nave diretta per l'Italia, e da lì con un'altra nave si mise in viaggio verso Israele, dove si sposò, visse, e morì nella città di Holon.

Yakov e Liza Gabbai Serussi, sia la vostra anima lagata nel vincolo della vita!

GERMOGLI 11

Publicazione trimestrale dell'organizzazione mondiale degli ebrei di Libia

I germogli appaiono sulla terra, il tempo dell'usignolo e' giunto, e nel nostro paese si ode la voce della tortora

תערוכת צילומים נדירה ליום העצמאות במודיעון יהדות לוב